Է. ՏԱՐԻ 1827 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 9 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 7 ՐԷՃԷՊ 1307 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի Պոլիս համար	Տարեկան		160
»	Վեցամսեայ		80
»	Եռամսեայ		40
Գաւառաց	Տարեկան		200
»	Վեցամսեայ		100
Օտար երկիրներու	տարեկան	ֆրանք	56
»	վեցամսեայ		28

Փոստը զրկուած լրագրոց համար նախորդ Տնօրէնութեան վրայ է. խմբագրութիւնը զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձներ։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ-ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐ
ԱՆՏՐԱՇԻ ԿՈՄՍԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ա.

Անցեալ օր հրատարակեցինք Անտրաշի կոմսին համառօտ կենսագրութիւնը։ Բայց այս երեւելի աշխարհավարին գործերն այնչափ մեծ կշիռ ունեցած են արեւելեան Եւրոպիոյ և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ վրայ որ կ'արժէ ինչ ինչ յիշատակներ ի մէջ բերել։

Պերլինի վեհաժողովոյն պատկերին մէջ զոր երեւելի պատկերհան Վէրնէր յօրինած է՝ առաջին յատակագծին վրայ կ'երեւին Պիզմարք, Շուվալով և Անտրաշի։ Տասն երկու տարին չամբողջացաւ վեհաժողովէն ի վեր, և անդամակցող քսան լիազօրներէն Պիզմարք և Սալզպըրի եւեթ քաղաքական ասպարիզին վրայ նշանաւոր տեղ մը կը բռնեն տակաւին։ Պիքընսֆիլտ, Կորչաքով, Շուվալով, Քարոլեի, Հէյմէրլէ, Օտօ Ռըսէլ, Քորթի, Մեհմէտ Ալի, Սէն-Վալիէ և Անտրաշի ո՛չ եւս են։ Անոնցմէ երեքը, Վատինկթօն, Տը Լօնէ և Սատուլլահ դեսպան կը մնան, և մնացեալք քաշուած են ասպարէզէն։ Վեհաժողովոյ միջոցին Անտրաշի իւր փառաց և ազդեցութեան գագաթնակէտն հասած կը գտնուէր, և կը կարծուէր թէ Աւստրիոյ Կայսրն այնպիսի Նախարար մը գտած էր որոյ նմաններէն վեհապետք դիւրաւ չեն զատուիր։ 1879ին, երբ Պիզմարք Վիեննա եկաւ, Անտրաշի կնքեց Աւստրիոյ-Գերմանիոյ նիզակակցութիւնն, որով Սատովայի պարտութեան ամեն յիշատակներ մոռացման տրուեցան, և Հապսպուրկեան Կայսրութեան ապահովութիւնն երաշխաւորեցաւ։ Եւ օր մը յանկարծ Անտրաշի եւս հրաժարեցաւ։ Աշխարհ զարմացաւ մնաց։ Այս անակնկալ հրաժարման ճշմարիտ պատճառն, որ ընդ երկար լռութեան մնաց, սա էր.—Անտրաշի, թէպէտ անձնապէս սակաւապէտ և կանոնաւոր մարդ, պերճ կեանք մը վարելն անհրաժեշտ կը համարէր Նախարարապետական պաշտօնի արժանապատուութիւնը պահելու համար։ Այս բազմածախս կեանքով իւր հարստութիւնը փճացուցած էր մեծ մասամբ։ Հարկ զատեց ժամանակ մը հանդարտ կեանք վարել, իւր կալուածները գրաւէ ազատելու համար։ Իւր անհրաժեշտութիւնն ալ զգալի ընել տալ կ'ուզէր։ Արտաքին գործերը կարգի դրած լինելով, ներքին քանի մը կարեւոր բարենորոգումներ ի գործ դնել կը բաղձար, մանաւանդ պալատական և զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ փոխել, եւ կարող մարդիկ գործի գլուխ կոչել։ Բայց Անտրաշիի յոյսերն ի դերեւ ելան։ Նորէն ի պաշտօն չկոչուեցաւ։ Աւստրիական Տէրութիւնն այնչափ ապահով ճամբու մէջ դրուած էր որ պետական նաւը վարելու համար Անտրաշիի չափ կարող նաւապետի մը պէտք չի կար։ Աւստրիական աշխարհավարութիւնն այլ եւս Վիեննայի մէջ չէր ծրագրուէր, այլ Պերլինի մէջ, և Պիզմարք իշխանի անօրինութեան ներքեւ գործելու սահմանուած աւստրիական նախարարին առաջնակարգ մարդ մը չլինելն աւելի օգտակար կը համարուէր քան վնասակար։

Մնաց որ Անտրաշիի պէս հանճար մը իւր նախանձորդներն ունէր նոյն իսկ արքունական շրջանակաց մէջ։ Բարձր անձնաւորութիւններ կային որք Անտրաշին կը նկատէին միշտ այն «ապստամբն որ 1849ին ի կախաղան դատապարտեցաւ»։ Հասկցած էին որ եթէ այն յանդուգն և մեծահոգի Մաճառն նորէն գործի գլուխ անցնէր՝ աննշան մարդիկը պիտի տապալէր իրենց բարձր դիրքերէն։ Ուստի, հազար ու մէկ մանր մունր հնարքներով անոր վերադարձն անկարելի ըրին։ Բայց կայսրը տագնապալից պարագաներու մէջ Անտրաշիի խորհուրդ կը հարցնէր միշտ։

* *

Անտրաշիի պատանեկութեան միջոցին, աւստրեան Տէրութիւնն, Իշխան Մէթէրնիխի վարչապետութեան ներքեւ, բովանդակ կառավարութիւնն ի Վիեննա կեդրոնացնելու և զանազան ազգութիւնները գերմանացնելու յամառադէմ քաղաքականութեան կը հետեւէր։ Մաճառք յուզման մէջ էին 1847ին, երբ Անտրաշի՝ 24ամեայ երիտասարդ՝ երեսփոխան ընտրեցաւ մաճառ Խորհրդարանին, որ յայնժամ ի Փրեսպուրկ կը գումարուէր։

Արդէն, տասն տարի առաջ, Լուի Քոշութ, ինքն եւս մաճառ երեսփոխան, «Խորհրդարանական Լրագիրն» սկսած էր հրատարակել, ազգային Խորհրդարանի վիճաբանութիւնները պարունակող։ Որովհետեւ մամլոյ ազատութիւն չի կար, Քոշութ բանտարկեցաւ։ Ազգին յարաճուն յուզման բերմամբ, 1840ին, երկամեայ բանտարկութենէ մը ետքը, Քոշութ արձակեցաւ, և այս առթիւ Մաճառք մեծ ցոյց մ'ըրին, և 10,000 ֆիորին հանգանակեցին, որով Քոշութ 1841 յունուար 1ին սկսաւ Փէշթի Հիրլաբ լրագիրն հրատարակել, որ արծարծեց և վարեց ազգային ուղղութիւնը մինչեւ 1848 ի մեծ դէպքերը։ Մաճառք աւստրեան բռնապետութեան դէմ իրենց սահմանադրական վէճն յառաջ տարին ի սկզբան ամենայն օրինաւորութեամբ։ Հունգարիոյ օրէնքներն և ազատութիւններն ապահովեալ էին կայսերական հրովարտակաւ մը, զոր յարգել երդուած էին Ֆրանց և Ֆերտինանտ կայսերք, որք՝ իրենց Նախորդաց նման՝ Տէրութեան պահպանումը պարտական էին Մաճառաց հաւատարմութեան ու զինուորական աջակցութեան։ Մէթթէրնիխի օրով Վիեննայի կառավարութեան բռնած ընթացքը չէր կրնար Մաճառաց ազգային իրաւունքները փճացնել։ Եթէ Քոշութ երբեմն կատաղի լեզու մը կը գործածէր, Սէչէնիի, Տէաք, Լուի Պաթեանի և երիտասարդ Անտրաշի ըստ կարելւոյն օրինական ճամբէն չշեղիլ կը յանձնարարէին։ Հունգարիոյ Մաճառները, Լոմպարտիոյ Իտալացիները, Պոհեմիոյ Չէխերն և Կալիչիոյ Լեհերը գերմանացնելու համար Մէթթէրնիխի ճիգունք տկար կառավարութեան մը յիմարական ձեռնարկն էին հզօր տարերաց վրայ բռնանալու։ Հունգարիա Աւստրիային հզօրագոյն էր, ինչպէս շուտով երեւցաւ երբ սուրը քաշած իրարու դէմ ճակատեցան։ Հակաւստրեան շարժման առաջին նշանն այն եղաւ որ Մաճառք ազգային համազգեստն հագան, և իրենց Ազգ. Ժողովոյ մէջ մաճառ լեզուն գործածել սկսան։ Անտրաշի առաջիններէն մին էր որ ի Փրեսպուրկ իւր ազգային լեզուաւ խօսելու իրաւունքն հռչակեց։ Արշիդուքս Յովսէփ հաւանեցաւ, որով Հունգարիոյ ուրոյն թագաւորութիւն մը լինելու իրաւունքը պաշտօնապէս հաստատեցաւ։

* *

Մէթթէրնիխի ատելի դրութիւնն յանկարծ խորտակեցաւ 1848 մարտ 13ին, երբ Փարիզի դէպքերն արձագանգ գտան Վիեննայի Ազատականաց վրայ, և Մէթթէրնիխ, որ քառասուն տարիէ հետէ աւստրեան Տէրութեան չար ոգին եղած էր, շունչն ի Լոնտոն առաւ, թշնամական շարժումներէն զերծ մնալու համար։ Մարտ 15ին Քոշութ Վիեննա գալով կայսրէն խնդրեց մաճառական ազգային նախարարութեան վաւերացումը։ Կայսրն հաւանեցաւ։ Նախարարութիւնը կարգ մը արմատական բարենորոգումներ ի գործ դրաւ. կալուածատիրական իրաւունքները ջնջեց, հողերը ազատագրեց, հաւասարաչափ դրամական փոխարինութիւն ընելով կառավարական գանձէն։ Անտրաշի, որպէս կառավարիչ Զեմփլէնի, այս բարենորոգումներն իւր գաւառին մէջ ի գործ դրաւ, առաւելապէս տեղային զինուորութիւնը կազմակերպելով և կրթելով, որովհետեւ կը գուշակէր թէ պատերազմն անխուսափելի էր՝ ի պաշտպանութիւն Հունգարիոյ դարաւոր իրաւանց։

Այս միջոցին Խրուաթք Մաճառաց դէմ ոտք ելան իրենց Պանին (կամ կուսակալին) Եոսէֆ Եէլլաչիչի հրամանաց ներքեւ։ Վիեննայի և Փէշթայի մէջ ծագած շարժմունք յաճախեցան։ Աւստրեացի զօրավար Իշխան Վինտիշկրեց Եէլլաչիչի հետ ի Հունգարիա արշաւեց։ Կարգ մը արիւնալից ճակատամարտներու մէջ, Մաճառք, Թշնամեաց սատարագոյն թուոյն դէմ քաջապէս ճակատելով, զինուորական փառքով պսակեցան։ Քոշութի անօրինութեամբ հաստատեալ «ազգային պաշտպանութեան» կառավարութիւնն հարկադրեցաւ Փէշթայէն փոխուիլ ի Տէպրէչին, ուր Հունգարիոյ անկախութիւնն հռչակեցաւ, և Մաճառաստան ողջոյն զինեցաւ։ 1848ին Ֆերտինանտ կայսր իրեն յաջորդ կարգեց երիտասարդ Ֆրանց Եոզէֆ կայսրն, որ իւր առաջին յայտարարութեամբ խոստացաւ «ազատութիւն և երեսփոխանութեան և օրէնսդրութեան մէջ հաւասար մասնակցութիւն տալ իւր ամեն ցեղէ և ամեն կրօնէ հպատակաց»։

* *

Անտրաշի աւստրեան զօրաց դէմ մղեալ քանի մը ճակատամարտներու մէջ քաջապէս կռուեցաւ, և երբ պատերազմի դաշտին վրայ չէր, անխոնջ կ'աշխատէր ազգային զինուորութիւնը կազմակերպելու արշաւող թշնամեաց դէմ։ 1849ին դիւանագիտական կարեւոր պաշտօն մը յանձնուեցաւ իրեն։ Հունգարիա ոգի ի բռին կը մաքառէր։ Վինտիշկրեց մինչեւ Փէշթա յառաջացած և բազմաթիւ գլխատմամբք իւր արեան ծարաւն յագեցուցած լինելով, յանկարծ կը պաշարուէր մաճառ գունդերով, որք զէնք ճակատ առ ճակատ կը զարնէին, մինչ կատաղած գիւղացիք իւր զօրաց պաշարները կը կողոպտէին և հաղորդակցութիւնները կ'ընդհատէին։ Աւստրիական զօրքերն, ամեն կողմէ զարնուած և յաճախուած, կատարեալ պարտութեամբ սահմանագլխէն անդին նետուեցան, և քիչ մնաց որ յաղթական Մաճառք մտնէին ի Վիեննա՝ իրենց [illegible] համապատասխան կերպիւ հաշտութիւն կնքելու։

Այս վայրկենին, Ֆրանց Եոզէֆ կայսր խնդրանօք, Ռուսիա միջամտեց, և Խազախներ փրկեցին աւստրեան իշխանութիւնը։

Մաճառ կառավարութիւնն երբ տեսաւ որ ռուս կառավարութիւնը միջամտութեան կը պատրաստուի, զԱնտրաշի Կ. Պոլիս ղրկեց՝ Սուլթան Մէճիտ կայսրէն խնդրելու որ ի նպաստ Հունգարիոյ միջամտէ։ Օսմ. կառավարութիւնը չուզեց չէզոքութիւնը թողուլ, բայց խոստացաւ հիւրընկալել այն Մաճառներ որք Աւստրիոյ դէմ զէնք առած լինելով վերահաս պատժէն զերծ մնալ կ'ուզէին։ Օսմ. կառավարութիւնն իւր խոստումն ազնուապէս կատարեց, ընդունելով եւ աւստրիական և ռուս կառավարութեանց պահանջման հակառակ իրենց թշնամեաց չյանձնելով այն հինգ հազար Մաճառներ որք Քոշութի հետ Թուրքիա ապաստանեցան։ Երբ այս դէպք տեղի ունեցաւ, Մաճառաց վերջին բանակը ռուսական սատարագոյն բանակի մը յաճախիչ յարձակման ներքեւ ընկճած էր բոլորովին, և իւր տասն երեք քաջամարտիկ զօրավարք ի կախաղան հանուած էին յԱրատ։ Ի Փէշթա Զօր. Հէյնաու, «դահճին» մականունեալ, հարիւրներով մարդիկ հրացանի կը բռնէր կամ ի կախաղան կը հանէր, և փողոցներու մէջ խարազանի բռնել կուտար ազնուական դասուն պատկանող տիկիններ։ Բանտերը լի էին զօրականներով զորս Աւստրիա առանձինն անկարող եղած էր ի կարգ բերել, և Հունգարիա մէկ ծայրէն միւսը սգոյ և թախծութեան անհուն քօղի մը ներքեւ կը ծածկուէր կ'անհետանար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Իւպէզ Բասմէքս զօրավարին խնդիրն և ի Ռուան հանձնելադրէ մը առջեւ իւր կծու բանախօսութիւն աղմուկ յարուցին ի Ֆրանսա։ Այս զօրավար հանգստեան իրաւամբ գործօն պաշտօնէ դադարուած էր առանց թոշակի և աստիճանի բարձրացման, եւ յիշեալ ընդի առջեւ գանգատեցաւ «պատերազմական գործոց ոչ զինուորական նախարարին» վարմունքէն։ Ըսաւ թէ «Պ. տը Ֆրէյսինէ, զինուորի կեանքով ապրած չլինելով, զինուորական մը ծառայութիւնները չի կրնար գնահատել»։ Իրաւ է որ Զօր. Բասմէքս շատ ծառայութիւններ մատուցած է. Սեւաստապոլի, Իտալիոյ, Ափրիկէի, Մեքսիկայի և 1870-71ի պատերազմներուն մասնակցած է։ Բայց աստիճանի և թոշակի յաւելման մասին դժբախտ եղած է, և թէպէտ վերջերս զինուորական բարձրագոյն խորհուրդը զօրաբանակի հրամանատարութեան առաջարկեց զնա միաձայնութեամբ, բայց Պ. տը Ֆրէյսինէ համաձայն չեղաւ։ Զօր. Բասմէքս թէեւ բուն խնդրոյն վրայ իրաւունք ունենայ, բայց իւր գանգատները զօրագունդի մը առջեւ հրապարակ հանելով, զինուորական կարգապահութեան հակառակ շարժեցաւ, և առիթ տուաւ նախարարին՝ զինուորական ատեանի մը առջեւ ի դատ քաշելու զինք։ Աւելորդ է յարել թէ ընդդիմադիր լրագիրք այս դէպքն իրենց դրամագլուխ ըրած են պատերազմական նախարարին դէմ գրելու համար, ամբաստանելով թէ կուսակցական ոգւով կը վարէ պատերազմական նախարարութեան գործերը։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պուլկարիոյ ելմտական նախարարութիւնը ծանոյց պաշտօնապէս թէ փետր. 15/27էն սկսեալ պետական սնտուկներն արտօնեալ են արծաթ դրամն ոսկեդրամի փոխելու և փոխադարձաբար, առանց ո՛ և է զեղչի, Սոֆիայի, Ռուսճուգի, Վառնայի եւ Փիլիպէի մէջ այս գործողութիւնը պիտի կատարեն Ազգային Դրամատունն և իւր ճիւղեր, ուրիշ գաւառային կեդրոններու մէջ՝ կառավարական սնտուկները։ Հետեւապէս, ոսկոյ եւ արծաթի միջեւ տարբերութիւն չէ մնացած ի Պուլկարիա, ո՛չ ալ դրամ փոխելու կամ մանրելու դժուարութիւն։

—Ի Պելկրատ զայրոյթ կ'արտայայտուի Պուլկարիոյ դիւանագիտական գործածութեան դէմ, որ ի Պելկրատ Սերբոյն Սավայի ընկերութեան ծախիւք ուսանող Բուլտավացի կարգ մը պուլկար պատանիներ համոզեր է իրենց ուսմունքն ընդհատելու և Սոֆիա երթալու, պուլկար կառավարութեան ծախիւք իրենց ուսմանց ընթացքը շարունակելու համար։ Գործակալը պէտք եղած անցագրերն և ճամբու ծախքը տալով այս պատանիները Սոֆիա ղրկեր է։ Այս կերպիւ կ'արտայայտէին Պուլկարք իրենց դժգոհութիւն առեւտրական դաշնագրոյ բանակցութեանց խզման առթիւ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ընտրական բանախօսութեանց առթիւ Գերմանիոյ այլ և այլ կողմերը դէպքեր տեղի ունեցան, որք ոստիկանական միջամտութիւն հրաւիրեցին։ Օրինակի համար, ի Լիփնից ազատական ընտրողք ի ժողով գումարած էին իրենց կուսակիցները։ Ընկերվարականք մեծ թուով ներկայացան, և ժողովասրահը գրաւել ուզեցին, յորմէ կագ կռիւ, և ոստիկանութիւն, որ չկրնալով ի կարգ ածել, զօրք կանչեց։ Ասոնք ալ իրենց զէնքը գործածելու հարկին մէջ գտնուեցան։ Նմանօրինակ տեսարանք ի Միւլհաուզէն (Մակտէպուրկ)։ Ընկերվարականք Պահպանողականաց մէկ ժողովը խանգարեցին, և կռիւն այնչափ սաստկացաւ որ զօրք բերուեցաւ ամեն զօրանոցներէ։ Բնական է որ երբ գործերն այս կէտն հասնին, կռուարարներէն շատեր կը վիրաւորուին։

ՕՐԼԷԱՆՆԻ ԴՈՒՔԸ

Օրլէանու դուքը վերջին օրերս որոշեց չորս անձ միայն ընդունիլ, որք են իւր ազգական զօքանչ Շառտրի դուքսն, իւր խօսնակ Մարկրիթ իշխանուհի, Պ. Պօզէ՝ պետ օրլէանեան կուսակցութեան և Լիւինի դուքսն, երիտասարդ բարեկամ երիտասարդ դուքսին։ Այս որոշումը տալու հարկին մէջ գտնուած է զի շատեր կ'ուզէին տեսնել զինք, և կառավարական իշխանութիւնք խնդիր կը յարուցանէին։

Օրլէանու դուքսը շուտ ներման արժանացած և արձակուած կը լինէր եթէ Մրապալատականք, Թափանցիկ նպատակաւ մը, դէպքին քաղաքական գոյն չտային, և հանրապետական կառավարութեան դէմ հեղնական եւ սպառնական ոճով չգրէին այս առթիւ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Անգլիոյ գաղթային Նախարար Լորտ Նուլթսֆորտ ծանոյց Լորտերու ժողովոյն մէջ թէ Աւստրալիոյ անգլիական զանազան գաղթականութեանց միջեւ դաշնակցութիւն մը կազմելու համար ի Մելպուրն գումարուած համաժողովը շատ գոհացուցիչ արդիւնք տուած է. որովհետեւ դաշնակցութեան գաղափարն ամեն գաղթականութեանց կողմէ ընդունուած և հաստատուած է, և մանրամասնութիւններն որոշելու հոգն ուրիշ ժողովի մը յանձնուած է, որ ի մօտոյ պիտի գումարի։ Այս դաշնակցութեամբ, Աւստրալիոյ գաղթականութիւնք, իրենց ինքնուրոյն գոյութիւնը պահելով հանդերձ, իրենց զօրաց, մարտանաւուց և հա-

—)(82)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

—Եւ սակայն իմ իրաւունքս է, կ'ըսէր ինքնին։ Ով գիտէ թէ ի՛նչ պիտի պատահի, եթէ անոնց ըսեմ յանկարծ.

«Այն կինը որուն վրայ երկար ժամանակ լացիք, կ'ապրի դեռ։ Այն մայրը զոր մեռած կարծեցիք, ողջ է։ Ես եմ։»

Միթէ իր թեւերուն մէջ չպիտի՞ խոյանային։ Եւ անտարակոյս այնքան մեծ պիտի ըլլար անոնց ուրախութիւնը որ թերեւս քիչ մը մոռնային իրենց վիշտը։ Հայրերնին մեռած էր, մայրերնին պիտի գտնէին։ Ի՜նչ անակնկալ երջանկութիւն։

Ինքզինքը ճանչցնել տալու փորձութիւնը Ժէօթրիւտի համար անդիմադրելի փափաք մը կը դառնար։ Ո՛չ թէ անոր համար որ յոգնած էր իր համեստ կացութենէն, յոգնած էր հնազանդելէ, ո՛չ։ Բայց, այն տարագիրներուն նման որք հայրենիքի հիւանդութենէ կը բռնուին, իր զաւակաց գորովոյն կարօտը կը քաշէր։

Երբ երկուքը մէկանց երիցատուն կը գտնուէին և կամ եթէ ինք Նօէլի ընկերանար ի Պերժըրօ,—բան մը որ շատ հազուադէպ կերպիւ կը պատահէր,—հազարումէկ պատրուակ կը գտնէր անոնց մօտենալու, հետերնին խօսելու, անոնց ձայնը լսելու, վայրկեան մը անոնց նայուածքին քաղցրութիւնն զգալու համար իր անձին վրայ։

Այսպէս ընելով երջանիկ էր։

Եւ այնքա՛ն երջանիկ, որ անխոհեմութիւններ կը գործէր։

Չէր նշմարեր որ շատ անգամ իր ներկայութիւնը կը ձանձրացնէր երկու եղբայրները։ Անոնք չէին կրնար ըմբռնել հէգ կնոջ կաթոգին սէրն, ու իրենց [illegible] մէջ եսասէր ըլլալով կը փափագէին առանձին մնալ մեռելին վրայ խօսելու համար։

Այն ժամանակ, Նօէլի կամ Անտրէի բերնէն կ'ելլէին այնպիսի խօսքեր զորս Ժէօթրիւտ շատ խիստ կը գտնէր և որք մինչեւ սրտին խորը կը յուզէին զինքը։

—Ժէօթրիւտ, առանձին թող զմեզ։

—Սակայն կրնաք ինձ պէտք ունենալ, պարոն երէց։

—Ո՛չ։ Շատ անգամ կը խանգարես իմ հանգիստս, և առանց պատճառի։ Պարզապէս կը յոգնեցնես զիս։

—Ո՛հ, պարոն երէց, ներում կը խնդրեմ։

—Այսուհետեւ երբոր կանչեմ, այն ժամանակ միայն եկուր։

Ժէօթրիւտ դուրս կ'ելլէր լեցուած սրտով։

Զինքը կը ճանչէ՛ր։ Իր որդի՛ն։ Ու ինք ձայն չէր կրնար հանել։ Չէր նեղանար։ Եթէ յայտնած ըլլար իր անունը, իր մայրութիւնը, Նօէլ իր ոտքն ինկած պիտի ըլլար։ Մինչդեռ այժմ իրեն կը խօսէր ո՛չ թէ կոշտութեամբ,—այնքա՛ն հեզահամբոյր ու բարի էր նա որ կոշտ բան մը չէր ըներ բնաւ,—այլ արհամարհանքով մը զոր անկարող էր ծածկելու։

Այդ երկու երիտասարդներուն ըսել թէ ինք անոնց մա՛յրն էր։

Եւ յետո՞յ։ Ինչ կ'ըլլար հետեւանքը։

Զինքը պիտի հարցաքննէին։

—Ո՞ւր փախար։ Ինչո՞ւ համար, ի՞նչ մտածմամբ։ Ինչո՞ւ այսքան երկար ժամանակ մեզմէ հեռու մնացիր։ Եւ ինչո՞ւ, ամուսնոյդ ու զաւակացդ քով վերադառնալէ յետոյ, այս խոնարհ կացութիւնն ընդունելէ յետոյ, երբ իրաւունք ունէիր Վիլլատոնը սիրելու, Նօէլը ու Անտրէն սիրելու աշխարհի առջեւ ու Աստուծոյ առջեւ համարձակ, ինչո՞ւ նախամեծար համարեցիր անոնց աղախինը ըլլալ։

Եւ ի՞նչ պիտի պատասխանէր։

Ճշմարտութի՞նը։ Այդ բանը մտքէն անցունելու չէր, ցորքա՛ն Ռընոտիէռ անպատիժ մնար, ցորքա՛ն դիպուածն յառաջ չի բերեր իր սպասած առիթը։ Չէ՞ մի որ դիպուածին կը մնար այդ թշուառականը պատժելու հոգը, քանի որ գուցէ պիտի դատապարտուէր նա։ Այն ժամանակ, պիտի կրնար ըսել իր զաւակաց թէ ի՛նչ եղած էր ինք, թէ ինչո՛ւ խոյս տուած էր։ Բայց ցորքան կենդանի էր Ռընոտիէռ, ցորքան գէթ յոյս ունենար նա իր ազատութիւնը ձեռք ձգելու, ինք չպիտի կարենար բան մը ըսել Անտրէին կամ Նօէլին, վասն զի այդ յայտնութեան հետեւանքը պիտի ըլլար անոնց անցեալ կեանքն անտանելի դարձունել Ռընոտիէռի քով։

Գուցէ ամեն օր բժշկին պիտի հանդիպէին։

Եւ ինչպէս որ իր լիրբ յանդգնութեանը մէջ, այդ մարդ ատենօք առ ոչինչ գրած էր հայրերնին, այժմ ևս զաւակներն առ ոչինչ պիտի գրէր։

Երկուքն ալ պիտի չիկնէին իր առջեւ։ Պիտի չիկնէին առ ամօթոյ, բարկութեան, կատաղութեան։ Պիտի ամչնային իրենց մօրմէն։

—Ո՛չ, ըսաւ ինքնին, այս ամենն անկարելի է։ Պէտք է սպասել։ Միթէ այս վիճակիս մէջ երջանիկ չե՞մ։ Յառաջիկային մէջ ժամանակ կ'ունենամ ամեն բան անոնց իմացնելու։ Եւ Իւրպէնի պէս իրե՛նք ալ պիտի ներեն յանցանքի մը որուն մեղքն իմ վրաս չի ծանրանար և անոր պէս պիտի սիրեն զիս։

Չէր գիտեր թէ ի՛նչ տեսակ պայքարներ պիտի սկսէին իրեն համար։

Այդ երեք էակներէն՝ Նօէլ միայն կը կանխատեսէր այդ պայքարներն, առանց սակայն գուշակելու թէ իր մայրը մասնակից պիտի ըլլար անոնց եւ դեր մը պիտի կատարէր։

Եւ այս թաղծալից մտածման կը պատասխանէր, թաղման օրը, երբ կ'ըսէր ինքնին թէ Ժիլպէթ իր եղբօր կինը չպիտի ըլլար բնաւ։

Այդ սգոյ օրերուն մէջ, այս անձանց ոչ միոյն կացութիւնը փոփոխութիւն չկրեց։

Յետոյ, ժամանակը անցնելով, ոյժերը վրայ եկան, քաջութիւնը երեւցաւ վերըստին եւ Անտրէ մտածեց թէ ինք պարտականութիւն մը ստանձնած էր կատարելիք, պարտականութիւն ուստից կախում ունէր մարդու մը ազատութիւնը, իր սրտին տիրացող անմեղ եւ անոյշ աղջկան մը երջանկութիւնը։

Յիշեց թէ ինք խոստացած էր Ժիլպէթի իր հայրը պաշտպանել։

Քննութեամբ զբաղելու ժամանակ չէր ունեցած։

Չէր գիտեր թէ գործն ի՛նչ վիճակի մէջ մնացած էր։

Գիտէր սակայն թէ Ռընոտիէռ փաստաբան կարգած չէր տակաւին։

Ժիլպէթի քով գնաց։

Մանկամարդ աղջկան շուրջը ոչինչ փոխուած էր։

Ամեն օր մէկ մէկ սուտ կը հնարէր հօրը բացակայութիւնն արդարացնելու համար անդամալոյծին առջեւ որ կ'ողբար ու կը զարմանար։

Կերպ կերպ խաբէական միջոցներով, մերթ Պակիթէլն Օրլէան ղրկելով, մերթ բարեկամաց միջոցաւ որոց անձնուիրութեան ու գաղտնապահութեան վրայ կրնար վստահիլ, Ռընոտիէռին նամակներ գրել տուած էր կնոջն ուղղեալ։ Նամակն՝ Օրլէանէն թղթատարին յանձնուելով, կը հանգստացունէր հիւանդին սիրտը։ Այսու հանդերձ զարմանալի կ'երեւէր իրեն որ տոքթորն այսպէս կը թողուր իր յաճախորդները, շաբաթներով Սէրտօնէն հեռու տեղեր երթալու համար։ Սակայն կարեւոր գործի մը պատճառաւ էր այս բացակայութիւն, դեղագործական բաղադրութեան մը համար զոր ծանուցմանց միջոցաւ պիտի ընդհանրացնէին։ Հարկ էր շահակիցներ գտնել, գործարան հաստատել, բաժնետերաց ամբողջ ժողով մը գումարել և համոզել։

Ռընոտիէռի նամակները միեւնոյն ձեւով կը վերջանային միշտ։

«Կը յուսամ թէ վերջապէս պիտի ազատինք այս նեղ վիճակէն, վասն զի հաստատ համոզում ունիմ թէ այս ձեռնարկը պիտի յաջողի։ Ես դրամ չեմ դըներ, եւ պատճառը գիտես, սակայն այս բաղադրութեան առաջին գաղափարն ես յղացած եմ։ Շատ բնական է ուրեմն որ գործին մէջ շահու մեծ բաժին մը հանեն ինձ։ Ի տեսութիւն, յուսալից սրտով»։

Հէգ կինը հաւատ կ'ընծայէր այս սուտերուն, ու կը շարունակէր չկասկածիլ բնաւ։

Երբ ամուսինէն նամակ մը կը հասնէր, ամբողջ օրն ուրախութեամբ կ'անցունէր։

Կը կարդար ու կը կարդար նամակը։

Ժիլպէթին կուտար որ կարդայ, և յետոյ հօրը ծրագրերուն վրայ կը խօսակցէր անոր հետ։

Շատ անգամ, մայրն աղջիկը կը հարցափորձէր։

—Առաջուց քեզի խօսա՞ծ էր իր խորհուրդներուն վրայ, սիրելիս։ Զարմանալի է որ ես անտեղեակ մնացեր եմ։ Բան մը ըսած չէր ինձ այդ մասին։ Անտարակոյս անդաղտնապահութենէ կը վախնար։

(Շարունակելի)

սարակային ելեւմտից վարչութիւնը դաշնակցային ուրոյն Խորհրդարանի և դաշնակցային գործադիր իշխանութեան մը պիտի յանձնեն, և իրենց հաւաքական զօրութեամբք ուրոյն Տէրութեան մը դիրքն ու իշխանութիւնը պիտի տան օր մը Աւստրալիոյ։

ԷՄԻՆ ՓԱՇԱՆ Ի՞ՆՉ Կ'ԸՆԷ

Աւելի չխառ է հարցնել. Էմին փաշան ի՞նչ կ'ընէ. որովհետեւ շատ ժամանակէ ի վեր խեղճ մարդը բան մ'ըրած չունի։ Սթէնլի և Սթէնլիէն յառաջ եգիպտացի ընթոստ սպայք անդործութեան դատապարտած էին զինք։

Պակամոյոյէ նամակ մը գրելով, Էմին կը բողոքէ ինպատ իրեն Պերլինի մէջ բացուած հանգանակութեան դէմ, և իբր թէ իրեն և Պ. Սթէնլիի միջեւ ծագած գժտութեան վրայ Պերլինի լրագրաց հրատարակութիւններուն դէմ։ Էմին փաշա կ'ըսէ թէ ինքն ալ չի գիտեր տակաւին թէ Եւրոպա պիտի վերադառնա՞յ, որովհետեւ ի հասարակածային Ափրիկէ վերադառնալու խորհուրդէն չէ հրաժարած բոլորովին։ Եթէ առողջական վիճակն իրեն թոյլ տայ, կը փափաքի յԱփրիկէ մնալ, որովհետեւ կը յուսայ թէ Ափրիկէի բնիկներուն վրայ իւր ազդեցութիւնը կրնայ ի գործ դնել ըստ առաջնոյն, եթէ Անգլիա և Գերմանիա իրենց մէջ համաձայնելով ոյժ տան իրեն։

ԱԶԳԱՅԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցելով, Ն. Բարձրութեան յանձնեց եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ ծանուցեալ տեղեկագիրը, խնդրելով որ զայն Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու շնորհն ընէ։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Ս. Պատրիարք Հօր։

Երուսաղեմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Սիմէոն Ս. Արքեպիսկոպոսի անուան տօնախմբութեան առթիւ, Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն ու Գեր. Փոխանորդը երեքշաբթի իրիկուն Երուսաղեմատուն գնացին ի շնորհաւորութիւն։ Գեր. Սէֆէրեան Սրբազան երէկ եւս եկե... այցելուներ ընդունեց։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, ընկերակցութեամբ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Ներսէս Ծ. վարդապետին, երէկ Օրթագիւղ երթալով, այցելութիւն տուաւ Գեր. Խորէն Նար-պէյ Սրբազանին։

Ն. Ամենապատուութիւն յետոյ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի, որոյ անուան տօնախմբութիւնն էր, և յետոյ այցելութեան գնաց նաեւ Նորատունկեան Ազն. Յակոբ էֆէնտիին և Գաբրիէլեան Ազն. Գաբրիէլ էֆէնտիին։

ՆՈՐ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՈՐԲԱՆՈՑ

Բերկրութեամբ կը լսենք թէ Վսեմ. Ունճեան Հարապատ Աբիկ էֆէնտի և Մաթէոս էֆէնտի յանձն առած են իրենց անձնական ծախուք կառուցանել ազգային Նոր Որբանոցն, որ, ինչպէս յայտնի է, Հիւանդանոցէն անջատ հաստատութիւն մը պիտի լինի, և Հիւանդանոցի հանդիպակաց արտին մէջ պիտի շինուի։ Կ'ենթադրուի թէ Նոր Որբանոցին շինութեան համար իբր հինգ հազար ոսկի ծախք պիտի լինի։ Յատակագիծը պատրաստած է Յովսէփ էֆէնտի Ազնաւուր, երեւելի ճարտարապետ արուեստագէտն, որ շինած է Բերայի Նոր Թատրոնն։

Այս մասին, որպէս և Նոր Հիւանդանոցի շինութեան արդի վիճակին վրայ, առանձին պիտի գրենք։

Կարնոյ առաջնորդ Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. Վարդապետ Իւթիւճեան շաբաթէ մը հետէ անկողնոյ կը ծառայէ իւր տան մէջ, ի Բերա։

Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ ինչպէս նաեւ Րումէլի Հիսարի թաղական խորհուրդներն ի Պատրիարքարան ղրկած են իրենց թաղերու երեսփոխանական ընտրողաց ցանկերը։ Առաջինը 113 և երկրորդն ալ 44 ընտրողներ ցոյց տուած են։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Փոխանորդութենէ Ազգային Պատրիարքարանի

Բաղէշ քաղաքի Ծափրկոր թաղի բնակիչ Յակոբ Գալուստեան անուն ազգային մը տասնվեց տարիէ ի վեր հայրենական յօտարութիւն մեկնած ու անյայտ եղած է։

Ցիշեալն՝ 41-42 տարեկան է, միջահասակ, թխամորթ, սեւաչեայ, քիթը բարակ և երկար։

Կը յանձնարարուի արդոյ Ազգայնոց, որ, եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, բարեհաճին ծանուցանել Պատրիարքարանիս ի գիտութիւն։

13 փետրուար 1890
Պատրիարքարան Հայոց
Կ. Պոլիս, Գում-գաբու

ՄԱՍԻՍ

ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍի փետրուար 15ի թիւն հետեւեալ բովանդակութիւնը պիտի ունենայ.

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ. Ազգ. Տեսութիւն
ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ. Դագաղի մը ետեւէն. Նորավէպ
Պ. ԱԴԱՄԵԱՆ Հովհաշ. (բանաստեղծ.)
ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ Կովկասեան յիշատակներ. Տանիել խան.
ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ Ադամեան՝ հիւանդ.

ՆԵՐՔԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Հալէպի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Ճանիկի կառավարիչ Նուսուհի պէյ։

Վենետիկի օսմանեան հիւպատոս անուանուեցաւ Պրինտիզիի օսմանեան հիւպատոս Քօկասիս պէյ։

Գոնեայի Իկլին գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ալի Րիզա էֆէնտի, նախորդ փոխ-գայմագամ Աննէի։

Սէլանիկի Գարաֆէրիյէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մէհմէտ Րիւշտի էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Ճէպէլէի։

Հիճազի Մամուրէթ-Իւլ-Համիտ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Հաֆըզ Մուսթաֆա էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Աննէի։

— —

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան դիւանապետ Թահսին էֆէնտիի։

Սանիյէ Միւթեմայիզի աստիճան՝ Դամասկոսի առեւտրական դատարանին նախագահ Հիւսնի պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Հալէպի նահանգին մարդահամարի տեսուչ Մուխթար պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ Մալաթիոյ մարդահամարի պաշտօնեայ Խալիլ Րագիպ էֆէնտիի, Հաֆիզ գաւառակի Մալ Միւտիրի Ֆախրի էֆէնտիի, բժշկական վարժարանին պատուաւոր առաջին պաշտօնեայ Ճէմալ էֆէնտիի և Արչիպելագոսի Քարբոթ կղզւոյն նախնական դատարանին նախագահ Մէհմէտ Բէֆիգ էֆէնտիի։

— —

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ մայրաքաղաքիս սպանիական հիւպատոս Պ. Զիւկասթիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան դիւանապետ օգնական Վէհբի պէյի եւ Տրապիզոնի նահանգին Նաֆիա Միւհէնտիսին էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Շիրայի մաքսային տնօրէն Պ. Բիէռ Բօզանայի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Բ. Դըրան թարգմանութեանց սենեկի քարտուղարներէն Ալի Նիհատ պէյի, Գուզկունճուքի ոստիկանութեան պաշտօնեայ Մէհմէտ Զիհնի էֆ.ի, Էնկիւրիի Մատէն ու Մէճիտիյէ գաւառակաց նախկին գայմագամ Քէնան էֆէնտիի, Պէյրութի Ներքին ապրանաց մաքսատան տնօրէն Զէքէրիա Մօլլա էֆէնտիի, Շիրայի օսմանեան հիւպատոսարանին թարգման Պ. Լէոնաս Քանթաքիի և Սէլանիկի ֆրանսական հիւպատոսարանին քանչէլէր Պ. Իւլիս Վալինաչէի։

Այլ և այլ կարգի պատուանշանք Պարչէլոնայի կառավարական ինչպէս նաեւ արուեստահանդէսին պաշտօնէից ոմանց։

— —

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս ծանուցինք, հրամանաւ Վեհ. Սուլթանին իւր բարձր նախագահութեամբ Նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմուած էր ի հարկին օգնելու համար հրդեհէ և այլ արկածներէ վնասուող քաղաքային պաշտօնէից։ Արդ, այս յանձնաժողով, որուն գեր-նախագահ կարգուած է Էվգաֆի նախարար Րիզա փաշա, մէկ երկու օրէն ի նիստ գումարելով առաջին գործը պիտի ըլլայ պատրաստել իւր պարտականութիւնները սահմանող կանոնագիր մը։

— —

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ զբաղեցաւ Բաժանմունքոց գործադրութեան կանոնագրին, Թուրքիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն և անոր կցեալ զինուց հաշուեցոյցին համար պատրաստուած տեղեկագրոյ քննութեամբ։

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա Ներկայ չկրցաւ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ այն նստին։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀՔ

Տէրսիմի քիւրտ ցեղերու պետերէն ոմանք տեղական կառավարութեան դիմելով հնազանդութիւն յայտնած են։ Ասոնցմէ չորսին լուսանկարներն Վեհ. Սուլթանին մատուցանելով, Ն. Վեհափառութիւն խիստ գոհ մնացած է անոնց հնազանդութիւն յայտնելէն եւ հրամայած է Ն. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տալ այդ քիւրտ ցեղերու պետերէն Տէրսիմի Խոզաթի ժողովոյ անդամ Եուսուֆ աղաի, Տէրսիմի ցեղապետներու պետ Սէյտ Իպրահիմ աղաի և Ֆէրհատ Ուշաղը Աշիրէթի պետերէն Սիւլէյման ու Իպրահիմ Թէլլօ աղաներու։

Նահանգին կուսակալը Վեհ. Սուլթանի սոյն հրամանը հաղորդած է այդ ցեղապետներուն իրենց հասկնալի լեզուաւ։ Ցեղապետներն եւս խոստացած են մինչեւ իրենց կենաց վերջին վայրկեանը հպատակիլ կայս. կառավարութեան հրամաններուն եւ միանգամայն խնդրած են իրենց գիւղօրէից մէջ վարժարաններ բանալ, ծախքն իրենց կողմէ վճարուելու պայմանաւ։

— —

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքան 30,000 ոսկւոյ նոր փոխատուութիւն մը ըրեր է Մալիյէին։

* *

Օսմ. կայս. Պանքայի Եգիպտոսի մասնաճիւղերուն տնօրէն Պ. Ալպէր Ֆրետէրիչի փետր. 11ին յանկարծամահ եղեր է Աղեքսանդրիոյ մէջ, եւ յուղարկաւորութիւնը մեծ հանդիսիւ կատարուեր է յաջորդ օրը։

— —

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ օսմանեան Նամակատունը երեկուրնէ սկսած է գոց պայուսակներով թղթատարական ծրարներ ու նամակներ ղրկել յԵգիպտոս, փոխանակ զայնս Ղալաթիոյ միջազգային թղթատարութեան յանձնելու, ինչպէս կըլլար ցարդ։ Այս կերպով կը յուսացուի թէ հասութից առաւելութիւն մը յառաջ գայ, ըստ որումյարդ Պոլսոյ Նամակատունը չկրցնալով ընդունիլ Եգիպտոս ղրկուելիք նամակները մինչեւ Խտիվիէի, կամ ռուսական ու աւստրիական շոգենաւուց մեկնման պահուն, հասարակութիւնը հարկադրուած էր օտար նամակատանց դիմել։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Երեկի Թ. Հօքիքադի հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։

Մալթայի մէջ որոշուած է խիստ քննութիւններ կատարել Իտալիոյ նաւահանգիստներէն եկած նաւերու համար։ Այս որոշման պատճառ եղած է այն զրոյցն թէ Իտալիոյ մէջ քոլերայի նշաններ տեսնուած են։

—Առողջապահական վարչութիւնը, շրջած զրոյցէ մը տեղեկանալով որ քոլերան, որ ցարդ գոյութիւն ունի Պարսկաստանի կողմերը, Թիֆլիսի մէջ եւս երեւան ելած է, փութացած է հեռագրաւ տեղեկութիւններ առնուլ։

— Այն զրոյց թէ ինֆլուէնցան վերստին երեւան ելած է մայրաքաղաքիս մէջ, բոլորովին սխալ է, զի ներկայ ամսուան առողջապահական վիճակն աւելի գոհացուցիչ է քան անցեալ տարուան նոյն ամիսը։

—Առողջապահական վարչութիւնն, իւր երեքշաբթի օրուան նստին մէջ, խորհրդակցած է սյն միջոցներուն վրայ զորս հարկ է ձեռք առնուլ եթէ քոլերան Պարսկաստանէն այս կողմերն անցնի և կամ Միջագետաց մէջ յառաջիկայ ամառ վերստին երեւան ելնէ։ Յանձնաժողովն այս առթիւ ծրագիր մը պատրաստած և մատուցած է Բ. Դրան։

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ Ի ՊԵՐՈՒԹ

Պէյրութի երեւելիներէն Հաճի Մուհիէտտին էֆէնտիի նախագահութեամբ ժողով մը ի նիստ գումարած է կազմեալ տեղւոյն երեւելիներէն։ Այս ժողով խորհրդակցած է երկաթուղի մը շինելու համար Պէյրութէն ի Դամասկոս և անտի ի Հօրան։ Ժողովն, յետ երկար խորհրդակցութեանց, որոշած է տեղւոյն երեւելիներէն մասնաժողով մը կարգել ժողովուրդը բաժնետէր ընելու և անոնցմէ դրամ հաւաքելու համար։ Շինուելիք երկաթուղին 265 քիլոմեդր երկայնութիւն պիտի ունենայ և իւրաքանչիւր քիլոմեդրի համար 4000 ոսկի ծախք հաշուուած է, որով ամբողջ երկաթուղւոյ շինութեան համար 1,080,000 ոսկի պիտի ծախսուի։ Այս գումարէն միայն 150,000 ոսկին Պէյրութի ժողովրդէն պիտի գանձուի։ Այս 150,000 ոսկին կայս. Ֆերմանի ելնելէն յետոյ պիտի սկսի գանձուիլ վեց տարուան մէջ, որոշեալ մասնավճարներով։

— —

ՍՕՍԻԷԹԷ ԺԷՆԷՐԱԼ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ դրամատան նոր վարչութեան կողմէ ձեռք բերուած խնայողութիւնք՝ կարգ մը բարենորոգմամբք, մի քանի պաշտօնէից արձակմամբ ու ելմտացոյցին վրայ ինչ ինչ ջնջումներով, տարեկան 6000 ոսկւոյ կը հասնին։ Եթէ բաժնետիրաց ընդհ. ժողովն, որ պիտի գումարի մարտ 8/20ին, վաւերացունէ բաժնեթղթոց գինը 6էն 5 անգլ. ոսկւոյ իջեցնելու առաջարկը, տարեկան տոկոսի տարբերութիւնը աւելնալով 6000 ոսկւոյն վրայ, 10,000 ոսկւոյ խնայողութիւն մը յառաջ պիտի բերէ։ Ծախուց այս զգալի զեղչմամբ, յոյս կայ որ յիշեալ դրամատունը գոհացուցիչ կացութեան մը մէջ գտնուի, ինչպէս որ արդէն նոր շարժ մը տրուած է անոր գործոց։

— —

ԲԱՂԷՇԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Բաղէշի կուսակալն հրահանգ տրուած է որոց որ անկ է, Մուշէն Բաղէշ տանող ճամբուն այլ և այլ կարեւոր կէտերուն վրայ պահականոցներ կառուցանել և պէտք եղածին չափ ոստիկաններ զետեղել, այդ ճամբուն վրայ կատարուած հսկողութիւնն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։

— —

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւելեան երկաթուղեաց Տնօրէնութեան կողմէ հետեւեալն հաղորդուած է մեզ ի հրատարակութիւն։

Ինչպէս որ երեքշաբթի օրը ծանուցուեցաւ, Հարմանլըի մօտ պատահած երկաթուղւոյ արկածը եղեռնական փորձի մը արդիւնք է, բան մը որոյ մասին տարակոյս չմնար բնաւ։ Արդարեւ մաս մը գերաններ ու պտուտակներ, որք երկաթուղւոյ գծին մօտ գտնուած են նոյն իսկ արկածին տեղը, բոլորովին անեղծ են և ըստ երեւոյթին, կառախումբին անցնելէն առաջ դրուած են, այս վերջինը գծէն դուրս հանելու նպատակաւ։

* *

Հարմանլըի և Թըռնովայի միջեւ ճանբան փակուած ըլլալով, արեւելեան ճեպընթաց կառախումբին մեկնումն յետաձգուեցաւ։ Հետեւաբար այս կառախումբ մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի վաղն իրիկուն, ուրբաթ, ժամ $7\frac{1}{2}$ին (Ը. Ե)։

— —

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ելմտացոյցի յանձնաժողովն, իւր երեքշաբթի աւուր նստին մէջ, ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, աւարտեց իւր խորհրդակցութիւններն և իւր տեղեկագիրը պատրաստելով, մատոյց Վեհ. Սուլթանին։

— —

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Կայս. կառավարութեան և Հայտար-Փաշայի երկաթուղւոյ ընկերութեան միջեւ եղած հաշուական խնդիրը քննելու համար կարգեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Հասան Ֆէհմի փաշայի։ Յանձնաժողովը կարդաց այն տեղեկագրերն որք պատրաստուած էին Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան պահանջմանց մասին և այդ առթիւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

— —

ԿՐԵՏԷ

Բոսֆորեան Բուլեթէն լրագիրը Աթէնքէ նամակ մը հրատարակած է ծանուցանող թէ Յոյնաստանի Եորքիոս Թագաւորն հինգ հարիւր տրախմի (ֆրանք) նուիրած է այն մասնաժողովին, որ կրետացիներուն նպաստ հաւաքելու համար կազմուած է դըպրոցականներէ։

Թուրքէ կը մաղթէ որ այս տեղեկութիւն ստոյգ չըլլայ, զի, կը յարէ, անհաւանական է որ Եորքիոս Թագաւորն, իւր խաղաղասիրական գաղափարաց բերմամբ, այդ տեսակ ցոյց մը ընէ, նպաստներ տալով կարգ մը դատարկապորտ անձանց։

Թուրքէ բոլորովին կը հերքէ Բուլէթէնի լրագրոյն՝ Րէթիմոյէ առած այն լուրը, թէ կրետացիներէն նոր տուրքեր պիտի առնուին և թէ Հուգուքի ու պատժական դատարանաց միանշենական իրաւասութիւնք յանձնուած են զինուորական ատեաններու։

Թուրք Թէրմէ նոյնպէս իբրեւ բոլորովին անստոյգ կը հերքէ Ակրօփօլիս լրագրոյ այն լուրը թէ Խանեայի մէջ մէկ քանի քրիստոնեայ վարժարանք պիտի փակուին։

Թուրքէ կը յարէ թէ Խանեայ մէջ ո՛չ վարժարան գոցուած է և ո՛չ ալ պիտի գոցուի և թէ այդ լուրեր մի միայն հանրութեան միտքերը գրգռելու նպատակաւ գրուած են։

— —

ՍԸՐ Ֆ. ՍՄԱՅԹԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Մասնախումբ մը կազմուելու վրայ է, Սըր Ֆրետէրիք Սմայթի յիշատակին նուիրեալ հաստատութիւն մը հիմնելու միջոցները խորհելու համար։ Լ. Հէյզըր հրաւէր կը կարդայ հանգուցելոյն բոլոր այն բարեկամաց որք կ'ուզեն անդամակցիլ այս մասնախմբին, իրենց անունները հաղորդել առ Պ. Լաֆօրըր Հուիգէյքը, տնօրէն յիշեալ լրագրոյն։ Մասնախումբը, շնորհիւ Սըր Ուիլեէմ Հուայթի կողմէ տրուած արտօնութեան, պիտի գումարի անգլ. դեսպանատան մէջ, և խորհրդակցութեանց արդիւնքը հրատարակութեան պիտի տրուի։

— —

ՄՈՒՏԱՆԻԱՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Բաց ի Պ. Նաքէլմաքէրէ, Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյ գծին շահագործման մենաշնորհը խնդրած է նաեւ Օսմ. կայս. Պանքայի Պրուսայի մասնաճիւղին տնօրէն Պ. Շիւմպէրկէր որ այս նպատակաւ դիմում մը ըրած է նահանգին կուսակալ Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի քով։

Օսմանեան Հանրային Պարտուց վարչութեան Անգլ. պատուիրակ Պ. Վինսընդ Քայլարթ մայրաքաղաքս վերադարձաւ Անգլիայէն։

—Նախընթաց տաւուտ Պոլսոյ նաւահանգիստն հասաւ Սէճիլի՛ա անուն անգլիական զբօսանաւ մը որուն մէջ կը գտնուէր անոր տէրը՝ Պ. Լիզըքիթ՝ ընտանեօք ու քանի մը բարեկամներով ընդ ամենը տասն հոգի։ Զբօսանաւն ունի 272 տակառաչափ տարողութիւն, մեքենայն 120 ձիու զօրութիւն ունի եւ նաւաստեաց թիւն է 27։ Սէճիլի՛ա Աղեքսանդրիայէն ու Իզմիրէն կուգար։

—Եաֆայի մաքսատանց տնօրէն Պէհաէտտին պէյ Նիկոմիդիա փոխադրուած է նոյն պաշտօնով, և իրեն յաջորդած է ի Եաֆա՝ Պանտըրմայի մաքսատանց տնօրէն Քատրի պէյ։

—Պ. Լէօնիտաս Զարիֆի նախընթաց օր Աթէնք ուղեւորեցաւ։

—Երէկ իրիկուան ժամ 12ին մէկ քանի չարագործներ, Մօտիանէի մօտ, յարձակեցան սեղանաւորի մը վրայ և կոկորդը սեղմելով, յափշտակեցին ձեռքը գտնուած քսակ մը, որուն մէջ ութսուն ոսկի կը գտնուէր։ Չարագործք խոյս տուին։

—Մալթէի տասնորդի արոց ճիւղի քարտուղարներէն Խօճէր Ֆաիզ էֆէնտի անցեալ իրիկուն Ղալաթիոյ մէջ յարձակում մը կրեց երկու չարագործներէ, որք գրպանները խուզարկելով 160 ղրուշի չափ գումար մը յափշտակեցին և փախան։

—Սերասիոյ գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Նըլըոզ Էլի գաւառակին մէջ երեւան ելած ինֆլուէնցան բոլորովին անհետացած է, շնորհիւ տեղական կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն։

—Բարձր. Մեծ Եպարքոսին խորհրդական Շէֆգաթի էֆէնտի, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին սպաքինած ըլլալով, երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

—Գարա Հիսարը Շարգիի մէջ այս տարի սաստիկ ձմեռ կ'ընէ, այնպէս, որ տասն հինգ տարիէ ի վեր նմանը չէ տեսնուած։ Կիրասոնի ճամբան տասն հինգ օրէ ի վեր բոլորովին գոցուած է եղեր։ Այդ ճամբուն վրայ մէկ քանի հոգիներ մեռած են ոմանք ձեան ներքեւ մնալով և ոմանք սառելով։

—Սուրիոյ մէջ ևս տիպար-արտ մը հաստատելու նպատակաւ յարմար գետին մը յատկացուած է ուր պատրաստութիւնք տեսնուած են ամառուան հնձոց համար։ Հարկ եղած գործիքներն ևս բերուած են Եւրոպայէ։

—Մէսարպուռնէն մինչեւ Գումսալ կոչուած տեղը քարափ մը պիտի շինուի 68 300 ղրուշի ծախքով։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ շինութիւնը։

—Անատօլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնը Նիկոմիդիայէն մինչեւ Սապանճայի մէկ ժամ մօտ տեղ մը երկաթեայ գծեր զետեղած է, որոց վրայ ապրանք փոխադրող կառքեր կ'երթեւեկեն։ Այլ և այլ տեղեր կառուցեալ փայտաշէն կայարանաց տեղ քարուկիր կայարաններ կը կառուցուին։

—Բաղէշի մէջ ութսուն տարեկան կին մը 69ի չափ զաւակներ ու թոռներ ունի եղեր։

—Քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի վարչութիւնն որոշած է հանգստեան թոշակ յատկացնել 159ի չափ պաշտօնէից, այրիներու և որբոց։

—Յունվար 23ին Մալաթիոյ մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է, առանց ո և է վնաս պատճառելու։

—Տիգրանակերտի և Մալաթիոյ մէջ ինֆլուէնցան ճարակէր է ամենայն սաստկութեամբ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տիկին այրի Հանրի Ֆլաման հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է Տրմիլվիլ Ֆլաման վաճառատան յաճախորդներուն.

Տիկին,

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ առանձնած եմ ՏՐՄԻԼՎԻԼ-ՖԼԱՄԱՆ վաճառատունէն, որուն գործերը կը շարունակեմ փոխանակ հանգուցեալ Պ. Հանրի Ֆլամանի։

Կը յուսամ թէ պիտի հաճիք պատուել զիս այն վստահութեամբ զոր ցոյց կուտայիք իմ ամուսնոյն և զոր ես պիտի ջանամ արդարացնել իմ կարգիս։

Ոչ մէկ բան անտես պիտի առնուլ իմ Վաճառատունս պահելու համար այն մեծ հռչակին մէջ զոր կը վայելէր երուամբ, և ի Բարիզ, ի Լոնտոն, ի Նիս կարեւոր վաճառատանց տնօրէնութեան մէջ ստացած փորձառութեամբս երաշունք կ'ունենամ խոստանալու թէ կատարելապէս գոհ պիտի մնաք ձեր ինձ վստահացած յանձնարարութեանց գործադրութենէն։

Հաճեցէք ընդունիլ, Տիկին, յարգալիր ողջոյններս։

1—4 ԱՅՐԻ ՀԱՆՐԻ ՖԼԱՄԱՆ

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր
ԺԻԶԵԹ ՏԸ ՆԱՐՊՕՆ
(GILLETTE DE NARBONNE)
Օբէռէթ երեք արարուածով, ի նպաստ Օր. Պրիուզի։

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ԵԱՂՈՒՊԵԱՆ, վկայեալ Բարիզու Բժշկական Համալսարանէն, կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդներն իւր բնակարանին մէջ Բերա, Շիշլի փողոց, թիւ 21, ամեն օր կէս օրէն մինչեւ ժամ , ըստ Եւրոպացւոց։ Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանուին աղքատ հիւանդները։

Երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը կը գտնուի ի Պոլիս Պահճէ Գաբու, Ալիքեան ղեղարան, ժամ 3էն 5 (Ը. Ե.)։

ՏՐ. ԵԱՂՈՒՊԵԱՆ մասնաւորապէս կը դարմանէ սրտի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մօրթի եւ ծննդական գործարանաց ջղերարերոյ ախտեր։ 285

ՀԵՌԱԳԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Սոֆիա, 24 փետր.

Պոլիտիքէսքայա Քօրէսփօնտանս կը ծանուցանէ թէ պուլկար կառավարութիւնն արտօնութիւն տուեր է Ազգային Պանքային՝ անմիջապէս վճարելու ռուսական գրաւման ծախուց յետնեալ մասն, որք 3,600,000 թղթադրամ րուպլիի կը հասնին։ Զանազան ռազմամթերաց և զինուց հայթայթման համար Ռուսիոյ ըրած պահանջմունք պիտի գոհացուին յետ քննութեան։

Բարիզ, 24 փետր.

Կառավարութիւնը պիտի ընդդիմանայ որ գործաւորի պատճառաւ դատապարտեալ գործաւորաց ներում շնորհելու ծրագիրն ընդունուի Երեսփոխանաց ժողովէն. դիտել պիտի տայ թէ այդ բոլոր գործաւորք ներման արժանացած են Հանրապետութեան Նախագահէն։

Թան անարդար և անտեղի կը յորջորջէ հանրապետական մեծամասնութեան կարծիքն, որ է պահպանել Օրլէանու դքսին բանտարկութիւնը։ Ուրիշ լրագիրք տկարութեան նշան մը կը տեսնեն կառավարութեան այս առթիւ բռնած ընթացքին մէջ։

Լիզպոնա, 24 փետրուար

Թագաւորն, իւր գահակալութեան առթիւ, ներում շնորհեց քաղաքական բանտարկելոց։

Փարիզ, 25 փետր.

Երեսփ. ժողովոյն մէջ, մեծ բազմութիւն կար և մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր գործադուլ ընող գործաւորաց ներում շնորհող առաջարկին առթիւ։ Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրը մերժում կ'առաջարկէր։ Ի պատասխան ընկերվարական Պ. Մարքուի, տեղեկաբերն ըսաւ թէ այսպիսի ներում մը արդարացնող բաւական պատճառ չկայ։ Պէտք չէ որ ընդհանուր ներումը պարբերական հանգամանք առնու, ապա թէ ոչ՝ արդարութիւն եւ պատիժ կը ջնջուին կը վերնան բոլորովին։ Դատական նախարարը բացատրեց թէ գործադուլի յարակից դէպքերուն համար ընդհանուր ներում տրուած է արդէն, և միայն հասարակ յանցանաց համար բացառութիւն եղած է։ 190ի դէմ 325 ձայնիւ ժողովը մերժեց ընդհանուր ներման առաջարկն։

—Այժմ կը հաւաստեն թէ Պ. տը Լապուլէ Փեթերսպուրկ չպիտի վերադառնայ՝ իւր կնոջ հիւանդութեան պատճառաւ, և յնոր տնօրէնութիւն գործակատար մը պիտի կարգուի։

—Օրլէանու դուքսն երէկ առաւօտ Քլէրվօ հասաւ, և հոն բանտարկեցաւ։ Քաղաքական բանտարկելոց յատուկ բանտային դրութեան ենթարկեցաւ։

—Փարիզի քաղաքային խորհուրդը բաղդ բարձաւ Օրլէանու դքսին ներում շնորհելու գաղափարին դէմ, և ընդհանուր ներում խնդրեց լրագրական յանցանօք և գործադուլի դէպքերու պատճառաւ բանտարկելոց։ Խորհրդոյ նախագահը բացատրութիւն պահանջեց Մեծ Պահոց երեքշաբթի օրն ոստիկանութեան բռնած ընթացքին վրայ, մանաւանդ սա եղելութեան մասին թէ ոստիկանութիւնն իւր կառքը կեցուցած է Պուլվառներուն վրայ։ Ոստիկանութեան նախարարին բացատրութեանց վրայ, միջադէպը փակեալ հռչակեցաւ։ Նախագահն հրաժարական տուաւ։

Փեթերսպուրկ, 25.

Ռուսական վերջին փոխառութենէն երեք միլիառ 125 միլիոն ֆր. ստորագրած են 200 հազար անձինք, որով մարդ գլուխ հազիւ մէկ արժեթուղթ կ'իյնայ։

Մատրիտ, 25.

Մանուկ Թագաւորն հարբուխի մը պատճառաւ սենեկէն դուրս չելներ։

Փէշթա, 25.

Երեսփ. ժողովոյ յանձնախումբը միաձայնութեամբ ընդունեց Անտրաշի կոմսին յիշատակարան մը կանգնելու ծրագիրը։

Նիւ Եորք, 25.

Արիզոնա նահանգին մէջ ի Փրեսքոթ թումբ մը խորտակելով, Վիքենպուրկ քաղաքն ամբողջովին ողողեցաւ։ Բնակիչներէն խիստ քիչ անձինք կըրցան ազատիլ։ Կենաց կորուստք և նիւթական վնասք անհուն են։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պերլին, 26 փետր.

Բովանդակ ընտրութեանց (397) արդիւնքը ծանօթ է սապէս.

146 Համեմատականք, յորս կան 49 Պահպանողականք, 76 Ազգային Ազատականք, 31 Կաթոլիկք, 63 Արմատականք, 57 (յիսուն եօթն) Ընկերվարականք, 7 Կէլֆք, 5 Լեհք, 10 ոչ-ընկերվարական ժողովրդականք, 3 Հակասեմականք, 1 Անկախ։

Վերջնապէս ընտրուած են 251 երեսփոխանք, որոցմէ 66 ը Պահպանողականք, 17 Ազգային Ազատականք, 91 Կաթոլիկք, 21 Արմատականք, 20 Ընկերվարականք, 3 Կէլֆք, 14 Լեհք, 12 Ալզասցիք, 2 Անկախք, 2 ոչ-ընկերվարական ժողովրդականք, 1 Դանիացի և 2 Հակասեմականք։

(Այս արդիւնքներէ կ'երեւի թէ, ինչպէս կը հաստատէինք մեր անցեալ աւուր խմբագրականաւ, Նոր Ռայխսթակի ընտրութեանց մէջ կառավարական կուսակցութիւնք յաղթուած են չարաչար, և հակակառավարական կուսակցութիւնք, մանաւանդ Ընկերվարականք, Արմատականք և Ժողովրդականք զօրացած են մեծապէս։

(Ն. Ֆ. Պրէսսէ)

Բարիզ, 26 փետրուար

Պ. Թիւրէլ վաղը դարձեալ հարցում պիտի ուղղէ կառավարութեան՝ ֆրանքեթուրք առեւտրական դաշնագրին պայմանաժամուն լրման վրայ։ Նախարարը պիտի հաստատէ թէ դաշնագիրը չպիտի վերանորոգուի, այլ Նախարարութիւնն, երկուց ազգաց միջեւ ասկէ առաջ կնքուած դաշնագրաց հետեւելով, ամենէն աւելի նըպաստաւորեալ ազգութիւնը պիտի ընծայէ Թուրքիոյ։ Կ'ըսուի թէ Պ. Թիւրէլ պիտի բողոքէ այս եզրակացութեան դէմ, որովհետեւ, իրեն կարծեօք, «ամենէն աւելի նպաստաւորեալ ազգն»՝ 1802ի դաշնագրին ըստ իմաստով, մի միայն քաղաքական իմաստով կըրնայ առնուիլ և ոչ մաքսային իմաստով։

Վիեննա, 26 փետր.

Նոյէ Բրէսէ կը յայտնէ թէ Ռուսիա, Պուլկարիոյ գրաւման ծախքերը պահանջելով, ճանչցած է Պուլկարիոյ արդի կացութիւնը։ Ռուսիա նախ յայտարարելով թէ Պուլկարիա իրաւունք չունի փոխառութիւն կնքելու, և հիմա ճանչնալով թէ այդ կառավարութիւն իրաւունք ունի վճարումներ ընելու յանուն երկրին, իր լարած թակարդին մէջ ինկած է։ Պուլկարք իրաւունք ունին հրճուելու այս բանին վրայ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Պրուսէլ, 25 փետրուար

Պելժ կառավարութիւնն որոշեց իր հաւանութիւնը ղրկել Պերլինի Դեսպանախորհրդին։

Հռոմ, 26 փետրուար

Աստ հասած բազմաթիւ հեռագիրներ կը հաստատեն թէ բոլորովին անհիմն է այն զրոյց, իբր թէ Մէնէլիք Թագաւորը մտադիր է եղեր ծանուցագիր մը ղրկել եւրոպական պետութեանց՝ ազդուաբար բողոքելով ընդդէմ Իտալիոյ արարքներուն ի Հապէշաստան։

Բարիզ, 26 փետր.

Հանրապետականաց այս աւուր հաւաքական գումարման մէջ, Նախարարապետ Պ. Թիրար բացորոշապէս մերժեց պատասխան տալ զանազան հարցմանց ի մասին Ֆրանսայի մասնակցութեան Պերլինի Դեսպանախորհրդին։

Բարիզ, 26 փետր.

Պաշտօնական շրջանակաց մէջ ընդհանրապէս կը գուշակուի թէ հարցապնդում՝ պիտի ուղղուի առ կառավարութիւնն ի մասին այն որոշմանց զորս պիտի տայ Պերլինի Դեսպանախորհրդին համար։ Կարծիքները շատ բաժնուած ըլլալով այս մասին, անհընար է գուշակել այս հարցապնդման արդիւնքը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 15 փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

ամիս Լոնտրայի վրայ (Պահքայի)		110
3 » »	» (վճռկնկ)	109 5/8
3 » Բարիզի	» (պահքայի)	22 93 1/2
3 » »	» (վճռկնկ)	23

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երեք երեկոյ գոց. (Միաց. Մ. Սէրի		19 33
Զօրաւոր գոցուելէն վերջը	»	19 33
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուն	»	19 33 1/2
Կէս օրին	»	19 33 1/2

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երեք երեկոյ	46
Այս առաւօտ	45 36
Կէս օր	45 36

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն	A. Սէրի	40 30
»	B. »	25 05
»	C. »	19 38

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմէնթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր		4 23
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 25
Պանք տը Փօնս	»	»	7 15
Սօս. Շանժ է Վալէօր	»	»	4 35
Թրամվէյ	»	»	477 1/2
Բուժէյի երկաթուղի	Ֆր.		73 7/8
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի	Գ. Կ.		117

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 24
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Իմբերիալ	»	90
Քրիմից	»	51 10
Բուշլի Թղթադրամ	»	8 36
» արծաթ	»	76 30
Մէճ. արծաթ (սարք)	»	108 25
Վ. Էգնոց	»	103 20
Չինգնոց	»	103 20
Մէթալիք	»	101
Թաւաֆէյէ	»	10 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 26 փետրվար ժամ 3 վայր. 35 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 32 1/2
» » 4 1/2 %	105 40
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 20
Օսմանեան երկաթուղի	74
Րէժիի բաժնեթուղթք	510
Պանք Օթոման	535 62 1/2
Գրէտի Լիոնէ	735
Իտալական Ռանթ 5 %	93 42 1/2
Չիլլեական 5 %	455 75
Բրիօրիթէ Թիւրք	496 87 1/2
Եգիպտական միացեալ	477 12
Պանք տը Բարի	79)
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	416 25
Սուէզի ջրանցք	2302 50
Սպանիական արտաքին	72 7/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 26 1/2

Լոնտոն, 26 փետր. ժամ 6 վայր. 47 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 9/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 15/16
» » » » գոց	— —
» » » Ա	40 5/8
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	18 1/16
փոխառութիւն 1877	102 3/4
Պանք Օթոման	11 5/16
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	94 13/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	101
Տայրա Սանիէ	84
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	103 1/4
Չիլլեական 5 %	90
Մոնօբոլ »	75
Ռուսական 1889	93 1/2
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 26 1/2

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 26 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 41
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 20
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ	478 75

Վիեննա, 26 փետր. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	35 80
» Րէժիի բաժնեթուղթք	111 50
փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 70

Պերլին, 26 փետր. ժամ — վայր —

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 1/2
Ռուսաց Թղթադրամ	221 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	81 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 75(*)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆ
Ց'ՕՐԹԱԳԻՒՂ

Այն երջանիկ ժամանակաց մէջ, ուր «դասականները» կ'ուսումնասիրէինք, կարդացեր եմ որ Լաֆոնդէն, Բարուքի ընթերցումէն այնչափ հիացեր էր որ դէմն եկողին կը հարցնէր.

—Բարուք կարդացե՞ր ես։

Այս աղաղակը մնացած է միշտ իբր նշան մը անխառն և անվիճելի սքանչացման, արտայայտութիւն մը անսահման գոհունակութեան որ սրտէն կը բղխի, դիմացինն այդ հաճոյքին մասնակից ընելու տենչանօք։

Երկու օրէ ի վեր, այն ամէն շրջանակաց մէջ ուր զուարճութեանց կը հետեւին, շատեր, որք երկուշաբթի գիշեր Օրթագիւղի Ընտանեկան Երեկոյթին ներկայ գտնուելու հաճոյքն ունեցած են, կը հարցնեն ուրիշներու, որք այդ բաղդէն զուրկ մնացած են.

—Ինչո՞ւ չէիր եկած Օրթագիւղի պարահանդէսին։

Հիմակ որոշուած է. հրապարակաւ, ոչ մէկ տեղ կարելի է այնչափ զուարճանալ, որչափ Օրթագիւղի Ընտանեկան Երեկոյթին մէջ, որ այս երկրորդ տարին է տեղի կ'ունենայ։ Անցեալ տարի՝ սկզբնաւորութեան պզտիկ թերութիւններ կային. այս տարի՝ կատարելութիւնը եկած էր գրեթէ. Երկուշաբթի գիշեր Բարեսէր ընկերութեան թատրոնին մէջ հաւաքուած բազմութիւնն, և անոնք իսկ որք ամէնէն աւելի դժուարահաճ են, խոստովանեցան թէ «յաջողութիւն» բառը շատ քիչ անգամ այնքան ճշմարիտ եղած է որքան այս պարահանդէսին համար։

Եւ ի՜նչ բազմութիւն։ Առօրեայ գործածութեան մէջ բառեր կան որք իրենց իմաստը կը կորսնցնեն, անխորհրդաբար ի կիր առնուելով, ինչպէս ընտրեալ բառը, և սակայն աւելի լաւ բառ մը չեմ գտներ որակելու համար այդ բազմութիւնը, իրօք ընտրեալ բազմութիւն։ Գեղեցիկ կերպով հագուած գեղեցիկ կանանց և օրիորդաց համախմբում մը կար հոն, մետաքսին կամ շղարշին խշշացնող փայլով, ժանեակներ որք կը թրթռան թիթեռանց թեւերու պէս, դոհարեղէններ որք շող կ'արձակեն ամէն կողմ, սպիտակ ուսեր յորս կեանքը կը թրթռայ, փափուկ ծոծրակներ որք վէտ վէտ մազերու առատութեանը տակ ճապուկ շարժումներ ունին։ Եւ ասոնցմէ աւելի, այն ճշմարտապէս ընկերական զուարթութիւնն որ չորս բոլորդ կը տիրէ, որով բոլոր թատրոնը տուն մը կը դառնայ։

Դուրսը, ձիւնախառն անձրեւը կը մրրկի տանջանարչաւ, այլ ի՜նչ փոյթ, թատրոնն հետզհետէ կը լեցուի եկուորներով։ Առաջին անգամ, զիրար կը դիտեն, քիչ մը կը խօսին, բարեւներ կը փոխանակուին և յետոյ, հետզհետէ հասնող բազմութեան հետ, շարժումը կ'սկսի և ա'լ չդադրիր։ Իրաւ է որ ցուրտը սաստիկ է և թատրոնին մէջ հոյանի թեւերը թեթեւ սարսուռներ կ'ունենան, բայց, պա՛հ, այդ ցուրտին տեղը կարելի է լեցնել վալսի երկու շրջանով։ Թատրոնին լուսազարդութիւնն ևս տկար է քիչ մը։

Ինչ որ չկրնար բացատրուիլ, այն ներքին գոհունակութեան զգացումն է որ կը ճառագայթէ ամէն դէմքերու վրայ։ Ջանձրոյթը վտարուած է թատրոնէն, կատարելապէս։ Գաղափարաց այնպիսի համերաշխութիւն մը կը տիրէ անդ որ բոլոր ներկայները՝ միեւնոյն տանտիրուհւոյն հրաւիրեալք կը նմանին,—այն Հաւիսփիմեանց վարժարանի խնամակալութեան, որ կըրկնակի իրաւունքներ ունի մեր երախտագիտութեան վրայ, թէ՛ իր կատարած գեղեցիկ ազգային դաստիարակութեան գործոյն մէջ, և թէ այն անխառն հաճոյքով զոր երկու տարի է ահա կը հայթայթէ մեզ։

Նուագածուաց խումբը գոհացուց զմեզ։ Խմբապետն հայ պատանի մըն է, Ցարութիւն Սինանեան, որ պէտ չունի դեռ. Մնակեան խմբին ալ նուագախումբն է այդ։

Գոհունակութեան արժանի է նաև Մկրտիչ Էֆէնտի Թոքաթլեան իր փոքր ճաշակաւ պատրաստած չքասեղանին համար, որուն առջեւէն մինչեւ առաւօտ անդուլ անցան բոլոր փափկաճաշակներն։ Իր ընտրած սեղանն ալ գոհ ըրաւ զամէնքը։ Մեծ դադարէն յետոյ, այդ սեղանը կը համախմբէր ներկայից մեծ մասն, և սեղանին վրայ տիրած ոգեւորութիւնն ու կենդանութիւնը կարող էին խրախութիւն տալ ամենէն սրտամիրուի սկեպտիկներուն անգամ։

Կը կարծէիք որ այնչափ լաւ ընթրիքէ մը յետոյ թմրութի՞ւն պիտի տիրէր ներկայից վրայ. ընդհակառակն, պարերն յառաջ տարուեցան ևս աւելի եռանդով, այն դիւրահաղորդ զուարթութեամբ, որ գեղագոյն զուարճութիւն մը կ'ընէ պարը։ Արշալոյսին տժգոյն ցոլքերը արդէն չորս կողմ սկսած էին տարածուիլ, և դեռ հոն էին անոնք իսկ որք մեծ դադարէն յետոյ անմիջապէս մեկնելու հաստատ մտադրութեամբ եկած էին անդ։

Եզրակացութիւն մը կ'ուզէ՞ք։ Ինչպէս որ Միացեալ Ընկերութեանց պարահանդէսը մեր բարեկամներուն մէջ մըտած է, այնպէս ալ մեր ընկերականութեան համար պէտք մըն է յայսմհետէ Օրթագիւղի Ընտանեկան Երեկոյթը։

* * *

ՑՈՒՑԵՏՍՈՒԹԻՒՆ

([illegible])

ՀԱՐԹՄԱՆ

Եդուարդ Հարթման ծնաւ ի Պերլին 1842 փետր. 23ին. իւր կրթութիւնն ստացաւ Գերմանական ոստաններն հասարակաց դպրոցներուն մէջ. Հարթման թէեւ դեռատի, կը վարուէր չափահասի մը պէս վարուք և բացատրութեամբք, վարժարանին մէջ կը գերազանցէր իւր ընկերակիցներն և կ'անցնէր կարգէ ի կարգ. համալսարանի մը նախապատրաստական ընթացքն աւարտեց յոյժ փոքրիկ հասակի մէջ, բայց որովհետեւ չէր սիրեր համալսարանին ուսանողաց զբօսանքներն և գրեթէ գաղանական բարքն՝ որոնց չմտնել անդր, այլ ընդդրկել իւր հօր գործն որ կը պահանջէր ուսանիլ նախապէս զինուորական վարժարանի մը մէջ. ընդհատեցան իւր ուսմունք մի ծանր յօդացաւէ որ, հակառակ ամեն ջանուց և խնամոց զորս բժշկական արհեստն կարող էր մատուցանել՝ ստիպեց զնա թողուլ իւր պաշտօնն։

Հարթման 1876ին ուրախութեամբ կը խօսէր իւր գրական աշխատութեանց, կնոջն և երկամեայ զաւակին վրայ որ յոյժ կ'օգնէր ընտանեկան երջանկութեան. Իւր ընտանեաց մտերիմ բարեկամ մը ակնարկելով Հարթմանի հաստատուն կարծեաց ի մասին փիլիսոփայութեան՝ անգամ մը դիտած է ժպտելով. «Եթէ կ'ուզէք պայծառ և գոհ դէմքեր տեսնել, պարտիք երթալ յոռետեսներուն մէջ»։

22 տարեկան եղած ժամանակ գրեց «Փիլիսոփայութիւն անգիտակցին»։ Հարթման Շոբենհաուրի բաղդը չունեցաւ, զի իւր գործը մեծ յաջողութիւն գտաւ շուտով։

Հարթման իւր փիլիսոփայութեամբ կը ձեռնարկէր հաստատել թէ բնութեան մէջ կայ մի կամք և իմացականութիւն. սոքա կը գործեն անբաժան միաւորութեամբ, թէ «անգիտակիցն» (անբաժան միաւորութիւնն կամաց և իմացականութեան) ունի կամաց և իմացականութեան ստորոգելիքները. ուրեմն Հարթմանի «անգիտակիցն» է Սպինոզայի «գոյացութիւնն», Ֆիխթէի «Բացարձակ Եսն», Շէլլինկի «Բացարձակ նոյնակայ—առարկայն», Հեկէլի «բացարձակ գաղափարն» և Շօբենհաուրի «կամքն»։

Մեր նպատակն է միայն խօսիլ Հարթմանի յոռետեսութեան վրայ։

Հարթման կ'ընդունի Լայպնիցի վարդապետութիւնը, թէ աշխարհս կարելի եղած աշխարհներուն ամենէն լաւն է, բայց, կը յաւելու, տակաւին այնքան յոռի է որ ոչնչութիւնը նախընտրելի է։ Լայպնից կ'ընդունի «բընազանցական չարիքին» անխուսափելի հետեւանքը, բայց «բնազանցական չարեաց ներկայութիւնը կրնայ միջոց մը լինել մեծ բարիք արտադրելու, այնպէս որ իւր բարձումն և կամբացակայութիւն կ'ըլլայ թերութիւն մը տիեզերաց կարգադրութեան մէջ»։

Հարթման իսկ կը զարմանայ «անգիտակցին» իմաստութեան վրայ որ դրոշմած է մարդկային սրտին մէջ գթութեան, բարեգործութեան, երախտագիտութեան և արդարութեան զգացումներն, որք կը հակակշռեն զեղծութիւն կամ զանձնասիրութիւն, զգացում մը որ անհատական բարեկեցութեան պահպանման հարկաւոր է. ապա ուրեմն Հարթման միայն կը չափազանցէ։ Աշխարհ յոռի, չար է, ոչնչութիւնն նախընտրելի է, բայց մարդիկ պատրանաց մէջ կ'ապրին, կը կարծեն թէ երջանկութեան կրնան հասնիլ. մարդիկ, կ'ըսէ Հարթման, պարտին ազատիլ այս պատրանքէն. գիտութեան տարածումն և յառաջացում կարեւոր են այս խաբուսիկ յոյսերը, պատրանքները ցրուելու. մարդկութիւնն ընդհանուր հաւանութեամբ միայն կրնայ յոչնչութիւն դառնալ։

Շոբենհաուր ևս սոյն եզրակացութեան կը յանգէր, բայց տարբեր եղանակաւ, այսինքն խրատելով զանհատն դադրիլ կամենալէն, դադրիլ գոյութենէ, միայնակեցութեամբ, անձնուրացութեամբ և անդէ զրկուելով։

Հարթման կ'առարկէ, թէ այսպիսի կենցաղ մը երկարատեւ և փրկարի անձնասպանութիւն է անսուղութեամբ, և ոչ իսկ ազդեցիկ միջոց մը։ Այս աշխարհի թշուառութիւններէն վերջապէս ազատելու համար ոչ թէ անհատական կամք պէտք է այլ ընդհանուր – մարդկային – հաւանութիւն. այս նպատակին հասնելու համար պէտք է ոչ թէ փախչիլ ասպարէզէն, գործօն դեր մը ունենալ, այլ աշխատիլ յառաջացնել գիտութիւնը, համոզել զհամայն մարդկութիւն թէ ամենայն ինչ ունայնութիւն է։ Այսու եւեթ կրնանք բերել ոտիւգերս յերանաւէտ հանգրուանն ոչնչութեան։

Հարթման տեսականապէս յոռետես էր, բայց գործնականին մէջ լաւատես, չէր մարդատեաց. իւր փորձառութիւնն կենաց մէջ եղած չէր այնքան դժբախտ որքան Շոբենհաուերին, այնպէս որ եթէ բոլորովին ապաքինած լինէր այն հիւանդութենէն որ զինքն կաղացուցած էր և իւր երջանիկ ընտանիք՝ բազմացած, անշուշտ պիտի լքանէր զյոռետեսութիւն։

Հարթմանի նպատակն էր պատրաստել մարդկային բնութեան և տիեզերաց երեւոյթից վրայ փիլիսոփայութիւն մը որ չը պահանջէր Աստուծոյ գոյութիւնն. իւր քննութեան ընթացքն և դատողութիւնք հասուցին զինքն նոյն իսկ այն եզրակացութեան՝ յորմէ ինքն խուսափիլ կը ջանէր։ Իւր գործոյն Զ. տպագրութեան մէջ ներմուծած է յաւելուածական գլուխ մը ուր շատ սկզբունքներ՝ զորս մերժած էր նախապէս իւր առաջին գործոյն մէջ, կ'ընդունէր իբր ճշմարիտ։

Այժմ խօսիմք այն կրօնի վրայ որ ուրիշ ո՛և է կրօնէ աւելի երկրպագուներ ունի, և որ, յետ Քրիստոնէութեան, լաւ բարոյական կանոններ և խրատներ կը պարունակէ. այս կրօնն է Պուտտայականութիւն։

Պուտտայականութեան վրայ խօսող հեղինակներ շատ են, բայց սոքա կը տարբերին ի միմեանց ժամանակաւ և կարծեօք. ուստի դժուար է որոշել առասպելախառն պատմականէն, սըրտայօդն՝ ճշմարտէն. բայց ընդհանրապէս հեղինակք համաձայն են հետեւեալ պարագայից մասին և որք հաւանականաբար ճշմարիտ են։

Հինգ կամ վեց հարիւր ամօք յառաջ քան զՔրիստոս, Պենարէսէ շուրջ 100 մղոն հեռի Գափիլավաստու կոչուած գիւղին մէջ ծնաւ Սիտարթա կամ Կօթամա կամ Սաքիա Մունի որ յետոյ եղաւ աշխարհահռչակն Պուտտա «լուսաւորեալն». իւր հայրն, Տաճա (իշխան) Սուտոտանա Սաքեայններուն (Արեան ցեղ մը) վրայ կ'իշխէր, իւր մայրն, Ռանի Մայեա, երբ քառասուն և հինգ տարեկան, ծնաւ զՍիտարթա ի մեծ ուրախութիւն իշխանին. սոյն ծննդենէն եօթն օր վերջ մեռաւ, և իւր մօրաքոյրն Փրաճա Փաթինի եղաւ օրրացեալ նորածին մանկան մօրուն և խնամեց զնա։

Սիտարթա երբ քսան և ինն ամեայ, ամուսնացաւ իւր մօրաքրոջ դստեր հետ, որմէ, ըստ աւանդութեան, ունեցաւ միակ զաւակ մը, Ռահուլա։ Կ'ըսուի թէ՝ Կօթամա այս ժամանակ մարդկային թշուառութեան մեծութենէն և ընդհանրականութենէն ըզգածեալ՝ որոշեց լքանել զհայրենի երդիս, կին, զաւակ, թագաւորութիւն, և նուիրել զանձն լուծելու թշուառութեան գաղտնիքն և գտնել միջոց մը բառնալու կամ մեղմելու համար զայն։ Նախ՝ գնաց Պրահման ուսուցչի մը, ապա բազմաց այլոց՝ ուսանելու միջոց մը։ Ոչինչ օգտելով Պրահմններէն, տուաւ զանձն այնպիսի խիստ և անլուր տառապանաց, որ օր մը նուաղեալ ինկաւ գետինը մարմնոյն յոգնութիւններէն և մտային տագնապներէ, սակայն վերստին կանգնեցաւ, և այլ ևս թողուց սիրայօժար կրած նեղութիւնները զորս «անօգուտ համարեցաւ». այս միջոցին իւր սակաւաթիւ աշակերտք տեսնելով իւրեանց վարդապետին կենաց, ուստի և կարծեցին փոփոխութիւնը՝ լքին զինքը։

Այս դէպքէն սուղ ժամանակ վերջ եկաւ այն վերջին վճռական կռիւն չար ոգւոյն հետ—ուր, որպէս ինքն կը կարծէր, լուծեց կենաց գաղտնիքը, գտաւ «չորս մեծ ճշմարտութիւնները» որ Պուտտայականութեան հիմնական վարդապետութիւններն են. սոքա են.

Ա. Ցաւն, իբր անբաժանելի գոյութենէ. Բ. Ցաւին պատճառն, այսինքն ծարաւ կամ փափաք, Գ. Ջնջել ցաւը ջնջելով այս փափաքն, Դ. Ճանապարհն այս նպատակին հասնելու, այսինքն ութնանեայ մեծ ճանապարհն որ կը ծառայէ ցաւն հանդարտեցնելու։

Պուտտա սկսաւ այժմ քարոզել և ուսուցանել իւր գտած ճամբան. հինգ ամիս ղրկեց իւր աշակերտները քարոզելու իւր նոր վարդապետութիւնը։ Պուտտա ինքն հանդերձ աշակերտօք խմբիւք գնաց ի Տաճակրինա ուր երկու ամիս քարոզեց մեծ բազմութեան. բայց կ'ըսուի թէ միայն երկու նորադարձ ունեցաւ. նոյն իսկ այն ժամանակ առարկուեցաւ թէ, ըստ որում իւր վարդապետութիւնը կ'ենթադրէր ջնջել բոլոր բնական փափաքները, և ընդունիլ ամուրի և մուրացիկ կեանք մը, պիտի բառնար ընտանեկան կեանքը, և գործնականին մէջ պիտի վերջացնէր ընկերութիւնը։

Պուտտա ընդունելով հանդերձ որ մարդկային ընկերութեան քայքայումը, զոր չարիք մը կը համարէին, բարիք մ'էր, հարկ համարեցաւ հաստատել կարգ մը երկրորդական կանոններ որք կը թոյլատրէին ընտանեաց և հասարակութեանց գոյութիւնը, զի, կ'ըսէր, մուրացիկ աշակերտաց ընկերակցութենէն դուրս՝ ընկերական հասարակութիւն մը հարկաւոր էր նոյն իսկ առաջնոյն գոյութեան։

Պուտտա մեռաւ ութսունամեայ շրջապատեալ համակիր բարեկամներէ։

Մաքս Միւլլեր հետեւեալ կերպիւ կը բացատրէ «Չորս Մեծ ճշմարտութիւնները». «սոքա, կ'ըսէ, կը յայտնեն թէ ցաւ կայ աշխարհիս մէջ, թէ ցաւոց աղբիւրն է փափաք, թէ փափաքը կրնայ ջնջուիլ, թէ Պուտտա ցոյց տուած է ճամբայ մը որով կարելի է բոլոր փափաքներն ջնջել և ազատիլ ի ցաւոյ։

Ըստ որում փափաքն է արմատ և պատճառ ցաւոյ, ջնջելով փափաքն՝ կը ջնջենք ցաւն, և այս՝ Պուտտայի ճշմարտութեանց վերջինն այսինքն չորրորդն է,—ցաւը կը ջնջուի ընթանալով ընդ «ութնանեայ մեծ ճանապարհը»։

Հետեւեալք մասունքն են սոյն մեծ ճանապարհին.

1. Ուղիղ տեսութիւնք
2. » Նպատակք
3. » բանք
4. » վարք
5. » ապրուստ
6. » ջանք
7. » մտային վիճակ
8. » խորհրդածութիւն.

Այս է այն նշանաւոր ճանապարհն որ կ'առաջնորդէ անվրէպ հանդարտեցնելու ցաւն. այս ճանապարհն իբր միջոց կը ծառայէ՞ արդեամբք նպատակին. այժմ պէտք չէ այս խնդրով զբաղիլ. շարունակենք։

Վերոյիշեալք Պուտտայի դրական օրէնքներն են. բաց յայսմանէ կան բացասական օրէնքներն որք կոչուած են Տասն Կապեր, և են Ա. պատրանք անձին, Բ. Տարակոյս, Գ. Կախումն արարողութենէ, Դ. [illegible], Ե. Ատելութիւն, Զ. Սէր կենաց՝ աշխարհի վրայ, Է. Փափաք ապրելու յերկինս, Ը. Հպարտութիւն, Թ. Վստահութիւն անձնական առաքինութեան վրայ և Ժ. Տգիտութիւն։

Այս է համառօտիւ այն վարդապետութիւնն որ Պուտտայականութիւն կը կոչուի. արդեօք և բանաւո՞ր են իւր պահանջք, իւր բարոյական կանոններն ունի՞ն օրէնքի ոյժ առանց Աստուծոյ մը գոյութեան, վերջապէս իւր առաջարկած միջոցք կը բառնա՞ն միշտ, ցաւ, ի մի բան, թշուառութիւն յաշխարհէ. տեսնենք։

(Շարունակելի) Մ. ՏԱԼԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՀԱՅ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Բարեյիշատակ բանաստեղծ Տօքթ. Ներսէս [illegible] հեղինակած պատկերազարդ այն ընտիր Քերական-Հեգարան-Ընթերցարանն որ իւր պարունակած բարոյական գեղեցիկ խրատներով յոյժ օգտակար հանդիսացած է մանկանց, տասնեւչորս անգամ ի լոյս ընծայեալ է բիւրաւոր օրինակներով ի ձեռն Հայկազեան բազմարդիւն ընկերութեան, որում նուիրած էր հեղինակն. Սակայն այժմ սպառած ըլլալով, ի խնդրոյ տեղացի և գաւառացի բազմաթիւ ազգայնոց վերատպուած է տոկուն թղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ, յաւելուածով 100էն 10ը Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցին։

Կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց և գրավաճառ Պօղոս և Ցակոբ ազահերու քով. կեդրոնատեղին է Պարտիզպանեան տպարանը [illegible] խան Թիւ 2-3.

303 3—3

Ի գին 1 ղրուշ

ՍԳՈՏԻ ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոտի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկական խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համով և յարմար պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է մօրուաձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

Տր. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

Թօգաթ գալլանտէսինտէ մէվճուտ 16 պին գըյէճի ճէտիտէ պազըրըն 306 սէնէսի մարթընըն 12նճի կիւնիւնէ գատար միւզայէտէ օլունարագ եէվմի մէզգիւրտէ սաաթ 9½ րասատլէրինտէ գարարտատէսի քէշիտէ օլունուպ անտէն սօնրա 3 կիւն զարփընտա 100տէ 3 զամմ գապուլ խուլմէք վէ մէզգիւր պազըրլարըն ֆիյաթը տէրճէճէյի մաթլուպէյէ վասըլ հալինտէ մուամէլէի լազըմէսի [illegible] նագտէն վէ տէֆաթէն վէ լիրայի օսմանի 100 ղրուշ հիսապը իլէ Օրման վէ Մէատին իտարէի ումումիյէսի [illegible] Թօգաթ [illegible] օլունուր. 230

13 շուպաթ 305

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միւպայեա օլունաճագ Էրէյլի մատէն քէօմիւրին պէհէր ճէտուէ գանթարը օն պէշ զուրուշա թալիպի [illegible] օլունաճաղընտան իհալէսի Թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր. 328

14 շուպաթ 1890
Նօ. 26 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէօրտիւնճի օրտույի հիւմայունի իչուն նիւմունէ վէ չէրայիթինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունաճագ [illegible] Թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

12 շուպաթ 1890 326
Նօ. 25 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Խանէսաթ ասաքիրի շահանէ հայվանաթընըն [illegible] Թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

10 շուպաթ 1890 325
Նօ. 24 3—3

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ եւ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վիրենք ներկայացնել. Նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկի նոր երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն. Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ Անգլիական մթերանոց, Վոյվոտա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա. 68

ՖԵՐՆԷՏ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանոյ Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Փառաւոր յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս —Շքանշան 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1880ի Մելպուրնի և Պրուսելի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 18 էն Վիեննայի մի ... ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷՏ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի երբ զգուշական դարմանական ձեռնտուին երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷՏ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձոտութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէնուն գերազանց, կ'առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ երբ ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, աղէկ մարսողական է։ կարելի է խառնել գինի վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խաղուելի հետ։

ՖԷՐՆԷՏ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր ամուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 93

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ եթէ ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Փօուէլ կ'ընդունայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԷԳԼԻ Թնդանօթակրին վրայ, ի Ռուէ, ըՍկովտիա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինծ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Վ. սեմ. կոմս Փարլթնէսյան ձնորաբէս ինծ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անիսոնի հատիկներով և կրնամ հաւաստել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, սակայն իսկ պէտք ունենալու գործերս դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց. (Ստոր.) Վ. ԼԻՆՁԷԼ, Նէգլի Թնդանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին $1/2$ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ՓՕՈՒԷԼԼ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս րօտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

64 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 6[illegible]

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼԱՈՒՄՊԼԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ներմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս-հրջագգեստներ, բոռւշներ, օծ-տի համար ներմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ՛ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիեննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ ևս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին և թէ փոխադրելով փոխանակաւ և կամ Թղթատարական գրոշով ցրկուի։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սակը ետ կը տրուի վճարելով փոխադրութեան ծախքը։ 101

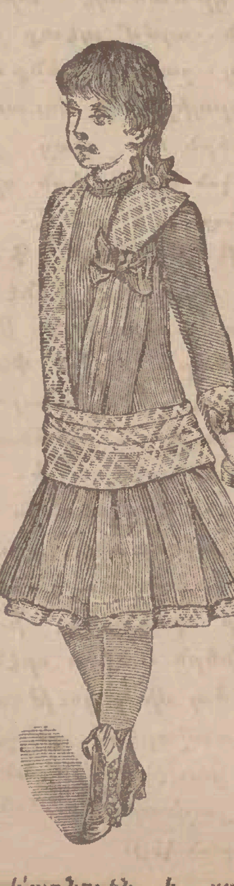

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւնները, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ գժտաբարբառութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապառումը. կը կազդուրէ կենսական ոյժերու ո և է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սաստ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն եւ տխուրիւր կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՕՔԹՕՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առնէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է. Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին առողջ հաւասարակշռութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ' կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեւնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշմնաւոր յաւելմամբ եւ կորովութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը չառուց ի վեր ... էր։ Արիողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'ստանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէ։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակել է մեն շիշերուն մէջ որ, բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ու բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ ... նազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

65 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 եւ 97։

Ա. ՄԱՅԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը

Ձմեռան համար մեծ քանակութեամբ
նոր հանդերձներ եկած են

ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

ՎԱՃԱՌՈՒԱԾ ՀԱՆԳԻՍՏ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆՔ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱՅՔՍԻՈՒՆ տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն հարբուխի, կուրծքի բորբոքման, յօդացաւի, ցաւերու, վէրքերու եւայլն։
Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ (փնտռել մեր ստորագրութիւնը։) 85

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Իփօֆօսֆիթ օր լուծ ի տարով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճօզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ 81

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211. Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Փրանսական նիւթերով և Փրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պօթին Կալոշ	ղրշ.	95
Պօթին	»	67
Մոյկ	»	150
Սկարբին	»	52
Պալատական Կալոշ	ղրշ.	45
Կանանց մաշակ	»	40
Կանանց սկարբին	»	45

(291)

ԿԵԱՆՔ. ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԷԼՐՕԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձունէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցունէ անոնց թափիլը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։
Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։

Զոցկը վաճառուի Փ. և Ն. Քանչիւք եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Խոման Քարաւանա, Ղալաթիա, Սիւոլք Քալտըրըմ 95 և 97. Քիւչիւքեան Նայարց քով 77 Էմին Էօնիւ—, 61 Եէնի ճամի և 163 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրոնի քով Բերա Մեծ փողոց Թիւ 423։ 18

GUERISON Prompte et Certaine!

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL: DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոյն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆՉՈՒՔԻ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԼԵԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, 18 46

HUILE DE FOIE DE MORUE BRUNE-CLAIRE DU Dr DE JONGH

ԱՍՊԵՏ ՊԵԼՃԻՈՅ ԼԷՕՓՈԼՏ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻՆ, ԱՍՊԵՏ ՊԱՏՈՒՈՅ ԼԵԳԷՈՆԻ
ՍՊԱՅ ԻՏԱԼԻՈՅ Ս. ՄՕՐԻՍ ԵՒ ԼԱԶԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻՆ

Զուտ եւ բնական. դիւրաւ կը խմուի եւ կը մարսուի

Իւր պէտքին չէ միայն սա է որ կը բովանդակէ բոլոր բուժիչ սկզբունքները

Գերազանցապէս գեր ի վեր ոսկեգոյն կամ բաղադրեալ իւղերէն
Ընդհանրապէս յանձնարարեալ ամենէն նշանաւոր բժիշկներէն

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ընդդէմ թոքախտի, կուրծքի և կոկորդի հիւանդութեանց
Ընդհանուր տկարութեան, մանկանց ճօզածութեան 87
Հիւծման, և բոլոր խոյլային հիւանդութեանց

Կը վաճառուի միմիայն սրուակներով որք զաբւիլին և ներքին պիտակին վրայ կը կրեն ՏՐ. ԺՈՆԿԻ և ԱՆՍԱՐ, ՀԱՐՖՈՐՏ եւ ԸՆԿ. ստորագրութիւնն։—Զգուշանալ կեղծերէն

Կեդրոնատեղի՝ ԱՆՍԱՐ, ՀԱՐՖՈՐՏ և ԸՆԿ., 210. Հայ Հոլպորն, Լոնտոն.

Կը գտնուի ամէն երկրաց բոլոր լաւ դեղատանց մէջ

Ի Կ. Պոլիս մեծաքանակ կը վաճառուի ի ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԵՂԵՐՈՒ, Վոյվոտա փողոց, 54, 56 և 58, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս—Փոքրաքանակ կը վաճառուի դեղատանց մեծ մասին մէջ։

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր զայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տեւէ։ Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիղմը կամ ուրիշ աղտեղութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կօշիկներու։ կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեայ ամանները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի սարքային խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկէն քսել, կա՛մ սպունգի կտորով մը կա՛մ վրձինով։ Թրջուած մակերեւոյթն ինքնին կը չորնայ։

Զգուշանալ կեղծերէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ, Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՍԱՎՐՈՒՍԵԱՆ և Ց. ԽՍԱՑՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, սպասաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ Ք
ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԷՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Դեկտ. ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած և ստորագրուած են 844 նոր մուրհակներ (բոլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ,

Ֆր.	5,117,407·50
Բաժիններու գանձ. »	432,287·03
Վճռմնւմահուանց առթիւ »	296,100 —

1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ, Ֆր. 88,469,460·35

Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց, Ֆր. 434,419,824·71

Վճարեալ գումար » 152,322,584·88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Պ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՈՆՏԻ.

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ. 27

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ